

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 16

LÉTO 2000

Veselý výlet by vám rád zpříjemnil letní pobyt v Krkonoších. V sezónních novinách najdete náměty na program i nabídku vybraných služeb, které považujeme, ve svém druhu, za nejlepší. Letní krkonošská turistika má pestrou stopadesátiletou tradici a naše hory patří celosvětově k nejstarším místům, kam hosté začali ve větším počtu přijíždět. Vedle tradičních cílů, kterými jsou především nejvyšší středoevropský vrchol na sever od Alp Sněžka a pramen evropského veletoku Labe, tu nacházejí hosté i dnes, kdy je celý svět tak blízko, místa pro příjemný, zajímavý a přiznejme i levný pobyt. Novinkou letošního léta je ve východních Krkonoších vycházková trasa Aichelburg, která zpřístupnila málo známá místa mezi Horním Maršovem a Pecí pod Sněžkou. V průběhu roku budou otevřeny další turistické hraniční přechody u Špindlerovy boudy a v Horních Albeřicích, které umožní navštívit zajímavá místa na polské straně hor. S tím souvisí i možnost nových tras pro cyklisty na horských kolech, kterých do Krkonoš přijíždí stále více. Vážení hosté, těšíme se na vás. Přijďte pobejt!

Z	Galerie, informační centrum a pension Veselý výlet	str. 3
D	Krkonošský národní park	str. 4 - 5
A	Horní Maršov	str. 7
R	Pec pod Sněžkou	str. 8 - 11
M	U Obří boudy	str. 10
A	Špindlerův Mlýn	str. 12 - 13
	Mapa východních Krkonoš	uprotřed
	Malá Úpa	str. 16 - 17
	Výlety do okolí	str. 18 - 19
	Túry na kole	str. 20 - 21
	Doporučujeme osvědčené služby	str. 23 - 25
	Fotoalbum	str. 27

VESELÝ VÝLET®

ochranná známka

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi

Jazyková úprava: Věra Pokorná

Grafická úprava a ilustrace: Daniela Jandová,

Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda

Fotografie na titulní straně: Jiří Havel

Fotografie: Petr Beneš, Fritz Goebel, Pavel Klimeš, Ctibor

Košťál, Wenzel Lahmer, Rudolf Slavík a archiv vydavatelů

Mapa: Zdeněk Petira

Sazba: Oldřich M. Šlegel, OFSET Úpice, tel. (0439) 881 171

Tisk: Progestisk, Hradec Králové, (049) 5410061

Překlad do němčiny: Hans-J. Warsow

Překlad do polštiny: Andrzej Magala

Reklamní agenda: Lenka Klimešová (0439) 874 221

Uzávěrka tohoto vydání: 25. 5. 2000

Šestnácté číslo sezónních novin Veselý výlet vychází v celkovém nákladu 60.000 kusů výtisků, z toho 27.000 kusů v české a 33.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o polské resumé.

Noviny rozšiřuje Informační centrum Veselý výlet v Temném Dole v Horním Maršově, dále je k dostání na veřejných

parkovištích v Janských Lázních, Malé Úpě, Velké Úpě a Peci pod Sněžkou, v cestovních a informačních kancelářích, ve vybraných prodejnách, pensíonkách, zařízeních Správy KRNP apod.

VESELÝ VÝLET JE PRO VÁS ZDARMA.

Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (17/2001) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 40 Kč, jste-li z České republiky, a 190 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Temném Dole. Tato částka kryje náklady spojené s administrativou poštovní distribuce.

Veškerá autorská práva vyhražena !

Adresa redakce: Veselý výlet
Temný Důl 46, 542 26 Horní Maršov
tel., fax (0439) 874 298, fax 874 221
e-mail: veselivylet@mbox.vol.cz

Veselý výlet vyšel díky pochopení zastupitelstev měst a obcí Pec pod Sněžkou, Malá Úpa, Horní Maršov, Špindlerův Mlýn, vedení Správy Krkonošského národního parku ve Vrchlabí a dobré vůli výše uvedených spolupracovníků.

Před lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: „To byl ale veselý výlet!“. Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpovídka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchutí a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

Stejně jako v roce 1993, kdy jsme se fotografovali před nově otevřenou galerií Veselý výlet v Temném Dole, se fotografování při zahájení výstavy obrazů Milana Hencle v nové galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou ujal fotograf Ctibor Košťál.

Veselý výlet se již od roku 1992 snaží krkonošským hostům zpříjemnit a obohatit program nejen prostřednictvím sezónních novin. Zveme vás k návštěvě nového roubeného domu na hlavní ulici v centru Pece pod Sněžkou u autobusového nádraží a renovovaného historického domu v Temném Dole u silnice mezi Horním Maršovem, Pecí pod Sněžkou a Malou Úpou.

Hlavní částí obou provozoven je **informační centrum** poskytující kromě mluvených informací všechny dostupné materiály o Krkonoších a Podkrkonoší, hlavně mapy, atlasy a automapy, také z Polska, Adršpachu i jednotlivých krkonošských měst a obcí, české a německé knihy, průvodce, pohlednice se známky, videokazety s různými pořady o Krkonoších ve čtyřech jazycích. Poradíme vám s programem, navrhneme túry nebo výlety v Krkonoších i širším okolí. **Suvenýry a dárky z Krkonoše** doplňují nabídku informačního centra. Koupíte tu drobné obrázky, fotografie a oblíbené figurky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, kvalitní trička připomínající návštěvu Krkonoše. Prodáváme i telefonní karty, filmy různých značek a světelnosti. **Ubytování vám zprostředkujeme** v Pecí pod Sněžkou a ve Velké Úpě, hřebenové části Černého Dolu, v Horním Maršově, Malé Úpě, Janských Lázních, Albeřicích a Lysečínách, když se u nás v infocentru v Pecí pod Sněžkou nebo v Temném Dole zastavíte osobně nebo pošlete nutné údaje (počet osob, termín a požadovaný rozsah služby, vaši adresu a telefon) poštou, faxem, elektronickou poštou nebo nám zatelefonujete. Máme aktuální přehled o volných místech, proto se vám budeme snažit pomoci i na poslední chvíli. Omlouváme se, že neposíláme přehled ubytovatelů, takový materiál nemáme. **Směnárna** je součástí obou provozoven.

Pension využívá větší část historického domu Veselý výlet v Temném Dole. Je místem klidu, pohody a poznání místního kraje. Zajímavé architektonické řešení interiéru doplňuje autorský a historický nábytek. Pro potěšení i poučení na chodbách i pokojích najdete obrazy, fotografie, mapy, drobné dobové předměty z Krkonoše i našich veselých výletů do hor celého světa. Z praktických informací zbývá dodat, že pokoje rodinného pensionu Veselý výlet jsou vybaveny sprchou a toaletou, radiem, v apartmá je navíc malý kuchyňský kout. Větší kuchyňka je k dispozici všem hostům. Podáváme bohatou snídani. Auto parkují přímo před domem. Za pensionem začíná Krkonošský národní park se širokou možností zimních a letních aktivit.

Autorská móda

Součástí Veselého výletu v Pecí pod Sněžkou je obchod, jaký jinde v Krkonoších nenajdete. Nabízíme vám dárky a autorské předměty, které nejsou nutně spojené s regionem Krkonoše, ale které se nám líbí a možná se budou líbit i vám. Hlavním programem je autorské oblečení – svetry, šaty, sukně, roláky z kolekce návrhářky Hany Tomáškové, vesele barevná trička Zuzany Bradáčové, originální hučky, vesty, vaky a batohy z dílny výtvarnice Zuzany Krajčovičové, modrotiskové kolekce Jany Kubínové, ručně malované kravaty, kožené módní doplňky a jiné drobnosti. Program doplňují kvalitní dárky z keramiky od osmi autorů, různě provedené šperky včetně smaltů z dílen Markéty Novotné a Tomáše Škvora i veliký výběr oblíbených dřevěných hraček.

Galerie doplňují obě informační centra a dotvářejí příjemné prostředí. V Temném Dole vystavujeme a prodáváme fotografie,

kresby, malby, grafiku našich přátel, profesionálních i amatérských výtvarníků. Prodáváme i dobové snímky Krkonoše, můžete si objednat adjustovanou reprodukcí staré fotografie konkrétního domu či lokality. Galerii pro autorské výstavy v Pecí pod Sněžkou jsme umístili do prvního patra pod otevřený krov. Nezakryté části konstrukce přecházející do prosvětlovací věže, nechávají vyniknout tesařskou práci a připomínají, že celá nosná konstrukce dřevěného domu je bez užití kovových prvků.

Dvě letní výstavy

V galerii Veselý výlet v Pecí pod Sněžkou připravujeme na letní sezónu dvě prodejní výstavy. Od května do 28. července dřevěný interiér galerie rozzáří olejové **obrazy Milana Hencla**. Výstavu jsme pojmenovali **Lidi a lidičky**, je tak trochu o nás všech. Máme Milana a jeho obrazy moc rádi a třeba z obrazů Ples generálů, Hráli Čechova, Šašek a dívka, Bába, pes a křížovka, Řidič zvaný drajvr, je nám bláze.

S Milanem nás před lety seznámila Květa Krhánková a tak jsme ji 13. května požádali o zahájení výstavy: "... Pokud víme, je tohle vůbec první autorská výstava obrazů v Pecí pod Sněžkou. Malíř Milan Hencel se narodil a žije v Náchodě a od malička rád kreslil. Nestudoval žádné umělecké školy, ale maluje celý život. Po revoluci si splnil se svojí ženou Vendulou veliký sen a vybudovali v Náchodě krásnou galerii U Mistra s palmou, kde vystavují významní současní výtvarníci jako Aleš Lamr, Boris Jirků, Antonín Kroča, Aleš Ogoun, Josef Hampl a další. Závidím Milanovi tu možnost pobývat každý den mezi obrazy a tak je pochopit a prožít. Je velmi tolerantní a otevřený a snaží se pochopit jakýkoliv přístup k malování. Je velmi skromný, ale přesto má svůj jasný názor. Maluje rád lidi, je dobrý pozorovatel, všimne si maličkostí a navíc je laskavý. To všechno najdete v jeho obrazech. Mohlo by se zdát, že jsou naivní, ale nejsou....." Můžeme dodat, přesvědčte se sami.

Fotografie Kozích hřbetů na obálce Veselého výletu je pozvánkou na výstavu **Jiřího Havla Moje Krkonoše**, která potrvá od 30. července do konce října. Autora a jeho snímky na stránkách Veselého výletu představujeme pravidelně již od prvního čísla. Je nám blízký nejen zájemem o Krkonoše, ale i jako cestovatel, který projel a vyfotografoval významné hory na všech kontinentech světa vyjma Antarktidy. Krkonošské fotografie Jiřího Havla nám vždy připomenou, v jak krásném prostředí žijeme a jsou pro nás argumentem při pozvání hostů k návštěvě hor. Dohodli jsme se, že výstavu sestavíme z rámovaných barevných a také "klasických" černobílých fotografií.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod Veselý výlet v Pecí pod Sněžkou čp. 196, PSČ 542 21, tel. (0439) 796 130, fax 796 131 a **874 221**.

Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel., fax (0439) 874 298.

E-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz, jsou otevřeny denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu vám pošleme na požádání poštou nebo elektronickou cestou.

Boží muka na Vízově**Rennerův kříž****Zvonice a seník ve Volském Dole**

Drobné architektonické a krajinné prvky v Krkonoších prošly těžkou dobou. Mnohá kulturní díla připomínající rakouskou monarchii byla odstraněna hned po roce 1918. V Horním Maršově zmizely dokonce sochy horalů připomínající zrušení roboty císařem Josefem II. Proto není divu, že se ztratily pomníky samotného císaře, například ve Velké Úpě a Dolním Maršově. Nacisté se postarali o památky československé státnosti a protiválečná díla z doby 1. republiky. Tehdy zničili nejstarší hraniční mezníky na Pomezních Boudách a nejlepší práce v regionu od sochaře Emila Schwantnera, především pomník padlých v trutnovském městském parku. Největší devastace přišla do Krkonoš po roce 1945. U náboženských objektů komunistický režim často jejich zničení objednal či zabránil privátním snahám o záchranu. Dalším cílem tolerovaných vandalů bylo vše co připomínalo vysídlené německy mluvící obyvatele. Ale hlavním důvodem chátrání krajinných prvků tvořících charakter kraje byl nezáměr lidí. Zabránění privatizace pozemků, živností a výroby v nově dosídlených částech Krkonoš a naopak konfiskace soukromého majetku po roce 1948, bránily získání hlubšího vztahu nových obyvatel k zachovanému kulturnímu dědictví. Brzy takový stav přinesl někdy okamžitou jindy postupnou zkázu mnoha drobných i větších objektů. Odesla to boží muka, kapličky, opuštěné kostelíky, křížové cesty, staré hraniční mezníky, studánky, svaté obrázky, pomníky padlých vojáků, zvonice, pamětní desky, náhrobky a někde dokonce celé hřbitovy, ale i cesty a cestičky, kamenné a dřevěné můstky i regulace potoků.

Mám v archivu desítky položek dokumentujících devastaci stavebních krajinných prvků, které by naši zemi dělaly ještě zajímavější, krásnější a kulturnější. Až do roku 1989 mi přibývaly další fotografie a výpovědi o zmaru a nezájmu okolí. Během těch let bylo jen málo opačných případů. S novou dobou se situace zlepšila. Nejprve pomalu, ale poslední roky dávají důvod k optimismu. V archivu mi přibývají fotografie a zprávy o nápravě starých křivd. Majitelé si začínají vážit spravovaného majetku a investují peníze a práci i do obnovy památek. Pěkný příklad je z Vrchlabí, kde na hranici národního parku u svého domku za hotelem Albis opravili postupně za několik let manželé Himlovi starou kapličku. Už se těší, jak zavěsí do věžičky odlitý zvonek a nechají kapličku vysvětit. Také obce se různě pilně začaly o drobné památky starat. Největší kus práce jsem viděl na Benecku, kde byly během deseti let opraveny tři kapličky, jedenáct božích muk a křížů, areál hřbitova v Horních Štěpanicích, vše fortelně a citlivě. Na jiných místech objednali opravy starousedlíci z ciziny. Z prostředků rodáků byl zrestaurován kameník Milanem Lukešem z Vrchlabí Rýchorský kříž. Ten nechal v roce 1804 zřídít Josef Polz ze Suchého Dolu a jako dík za vyhraný soudní spor, který se dostal k rozhodnutí až do Prahy. Jen o kus dál ve Vízově postavil a zrestauroval podstavec kříže u Hubertusky trutnovský kamenický mistr Petr Beneš s kolegou. Zadarmo, jen tak pro sebe. Vykovat chybějící kříž není jejich obor, to čeká na další řemeslníky. Podobně byla opravena Ronaldem Hamplem kalvárie v Bystřici a boží muka ve Sklenařovicích. Bylo uděláno více takových akcí, ale my jsme rádi, že stále větší podíl na obnově drobných památek na sebe bere Správa Krkonošského národního parku (dále KRNAP). Úspěšně získává prostředky především z fondu tvorby krajiny Ministerstva životního prostředí. Za některými příklady obnovy krajinných prvků provedených přispěním Správy KRNAP se vydejme.

V místě nad lomy v Černém Dole, kterému se příznačně říká Konfiskáty, byly původně tři kapličky. Z největší nezbylo vůbec nic, dvě menší zůstaly v rozvalinách. Strážce parku Milan Dyntar si jednou vzal krumpáč a začal prokopávat sutiny té větší. Když očistil kusy zdi a našel část desky z oltáře, zašel za starostou Vladimírem Vítem. Připravili společný postup, kdy Správa KRNAP poskytla prostředky na materiál a starosta obstaral místní řemeslníky. S Milanem vztyčili zdi, kamennou klenbu a brzy byl i krov. Za hlavní považuje strážce, nyní před dokončením druhé kapličky, nejen obnovu dvou stavbiček, ale zájem místních lidí o dílo. Ti už nedovolí, aby je zase někdo pobořil.

Pozornost si zaslouží i maličkosti. Rakouský krkonošský spolek otevřel 14. 6. 1899 novou turistickou cestu z Dolního Maršova na Rýchory k Maxově boudě. Podrobně jsme o tom psali ve 14. vydání VV. Asi v polovině vycházkové trasy se dochovala deska připomínající tuto událost a jméno ROSAWEG, tedy Růženina cesta. Přesně po sto letech desku zrestauroval kameník Pavel Malý z Hostinného. Po obroušení a impregnaci vynikla krása žulového kamene. Stejný kameník se

zasloužil o obnovu žulového rozcestníku na křižovatce cest za Kolínskou boudou pod Černou horou. Více než sto let staré obelisky se ještě naklánějí, povalují a neukazují na řadě křižovatek cest v Krkonoších. Letos je na řadě ten u Výrovky.

Rennerův kříž jen 300 metrů od Luční boudy připomíná smrt horala a někdejšího majitele boudy Jacoba Rennera ve vánici 11. dubna 1868. Někdy před deseti lety se ztratil zkorodovaný železný kříž a zbyl jen žulový podstavec s iniciálami J R a letopočtem. Díky snaze strážců z Pece pod Sněžkou vykoval nový kříž z pořádného kusu železa pan Zdeněk Vitek, kovář ze Rtně v Podkrkonoší.

První kroky k záchraně zvonice v osadě Volský Důl provedli pracovníci Správy KRNP ze střediska Špindlerův Mlýn už v roce 1979. Původně vedle věže se zvonek stála márnice, ale ta se nedochovala. Při zakládání nového sídliště v Bedřichově v roce 1982 byl rozebrán starý roubený seník a přemístěn sem na místo márnice. Potom se dlouho nic nedělo, až v posledních pěti letech jsou obě památky pracovníky terénní služby za finančního přispění města Špindlerův Mlýn postupně opravovány. V roubení seníku byly vyměněny trámy napadené tesaříkem krovovým, je opravena střecha i bednění zvonice, prokouklo i okolí krásných staveb. Letos zvonici čeká renovace některých nosných trámů.

Péči si zasluhují i malé stavby na hřebenech hor. Teprve nedávno byla strážci obnovena studánka u Sněžných jam pod Vysokým Kolem. Je u Koňské cesty snad odjakživa a jistě sloužila horalům, když tady dříve sekali a sušili seno. Je vystavěná na sucho bez malty z velkých kamenů a překrytá malou šindelovou stříškou.

Ochrannou kapličku nad Sklenařovicemi při cestě z Mladých Buků na Rýchory postavil v roce 1874 hospodář Josef Franz. Sloužila jako úkryt pro pocestné, dělníky z nedalekého lomu a hlavně pro lidi pracující na okolních loukách či v lese. Po roce 1945 byly Sklenařovice zbořeny, louky v okolí kapličky zalesněny a drobná stavba úplně zpusťla. Na podzim loňského roku se podařilo opravit krov a střechu pokryt černou štípanou břidlicí. V letošním létě budou obnoveny podle dochovaných fotografií venkovní fasády včetně původních nápisů. Výtvarnice Květa a její dcera restaurátorka Kateřina Krhánkové zpracovaly návrh na řešení interiéru, který také realizují. Protože je to odtud na všechny strany k obydlím daleko, bude kaple po opravě opět sloužit k ochraně pocestných před nepohodou. Podél stěn se vejdou dvě lavice, v čele místo zničeného oltáře vznikne nástěnná malba anděla - ochránce poutníků a po stranách ornamenty vzácných rýchorských květin.

Mezi nejzdařilejší záchrany drobných památek řadím obnovu kapličky svaté Anny se čtrnácti svatými pomocníky na Kněžickém vrchu nad Vrchlabím. Byla postavena někdy kolem roku 1754 a sloužila pro bohoslužby i jako útočiště kolenjdoucím při zlém počasí. Ještě se říká, že chránila Vrchlabí před válkou a morem. Pohled na město a široký kraj kolem je odtud nádherný. Sloužila 200 let, ale v roce 1996 z ní zbyly jen dvě rozpadající se zdi. Pracovníky terénní služby Správy KRNP napadlo místo vyčistit od náletů a obnažit rozvaliny. Tím iniciovali akci, do které se později zapojilo asi nejvíc partnerů ze všech obnovovaných krkonošských památek. Peníze nebo materiál dalo město, firmy, podnikatelé, sousedé z Kněžické chalupy i nadace Občanského fóra. Celou akci zajišťovala Hana Petříková ze sdružení Člověk a Krkonoše, stavební část měli na starosti vážení přátelé Veselého výletu Jiří Daněk a Ota Klug. S dalšími lidmi se jim podařilo obnovu do detailu dotáhnout. Kaple má opět nejen všechny zdi, šindelovou střechu zakončenou věžičkou, ale i kopii původního barokního deskového oltáře. Podle originálu, jež se zachoval v Krkonošském muzeu, olejovou malbu znázorňující svatou Annu se čtrnácti sv. pomocníky provedli studenti v Restaurátorské škole v Litomyšli. Ti také opravili kamennou desku nad vchodem, která připomíná návštěvu budoucího císaře Josefa II. ve Vrchlabí a snad i tady v Kněžicích v roce 1778. Oltář doplněný dřevěnou sochou poustevníka, kterou pro kapličku vyřezal Filip Langr ze Stupné u Nové Paky, chrání kovaná mříž. Je posunuta dovnitř, aby se tam vešly lavice pro lidi hledající úkryt.

I na letošní rok Správa KRNP připravila podporu dalších záchranných prací. Začne náročná rekonstrukce Křižové cesty na Starou horu v Temném Dole. Bude dokončena oprava kapličky v Sedmidolí pod Moravskou boudou. Na soutoku Bílého a Kotelského potoka nad Dolním Dvorem poslední povodně poškodily dlouho neudržovaný kamenný most s klenbou. Bude opraven ještě s dalšími stavebními krajinnými prvky. Těším se, že za několik let najdete v Krkonoších opravené všechny drobné památky. Všechny, které ještě opravit půjdou.

Kamenný rozcestník za Kolínskou boudou

Deska z Růženiny cesty

Kaple sv. Anny na Kněžickém vrchu

PENSION VERONIKA

Rádi vám představíme dům uprostřed Pece pod Sněžkou, který začal psát svou historii teprve minulou zimu. Nový pension Veronika najdete hned vedle školy v dolní části Velké Pláně na křižovatce cest k Malé Pláni a lyžařským vlekům, hotelu Horizont a k hlavní ulici. Moderní stavba v odpovídajícím měřítku nabízí ubytování ve dvou, tři a čtyřlůžkových pokojích s koupelnou se sprchou a toaletou. Všechny pokoje mají satelitní televizi a mohou být doplněny o přistýlku. Klidné prostředí je vhodné zejména pro rodiny. Výrazným architektonickým prvkem je prosklená půlkruhovatá restaurace s venkovní terasou, odkud je nádherný výhled na město, kopce a lyžařské terény. Mezi speciality restaurace patří česká jídla jako plněný bramborák či domácí ovocné knedlíky s tvarohem a šlehačkou. Odpolední a večerní hosté sem chodí na lehká jídla, zmrzlinové poháry, točené pivo Budvar a další nápoje. Ubytování mají zajištěnou snídani a večeři.

Z pensionu Veronika jsou snadno dostupné všechny sportovní i společenské aktivity ve městě. Přímo u domu je 400 metrový lyžařský vlek se známou cvičnou loukou. Celoročně je v provozu ve 200 metrů vzdáleném hotelu Horizont sportovní centrum s krytým bazénem, whirlpoolem, saunou, soláriem, squashem, ricochetem, fitnesssem, kuželníkem a dalšími aktivitami. Snadno dostupné jsou i dva letní antukové tenisové kurty, lyžařské školy a půjčovny lyžařského vybavení. Provozovatelé vám pomohou se zajištěním letních i zimních aktivit s instruktory nebo objednájí jednodenní zájezd někam do Podkrkonoší či do Prahy. Nedaleko je galerie a informační centrum Veselý výlet. Půjčovnu horských kol najdete přímo v domě. Protože si pension Veronika teprve tvoří stálou klientelu, můžete v něm získat rezervaci i na jině obsazené termíny v hlavní letní i zimní sezóně.

Pension Veronika, Pec pod Sněžkou čp. 309, PSČ 542 21, provozuje Šárka Rajtovová, tel., fax: (0439) 796 135, tel. 0602 315 660, www.veronika-pec.cz, nabízí ubytování (28 lůžek) s polopenzí, pokoje s koupelnou a sat. TV, celoroční parkování na vlastním parkovišti u objektu, restauraci s terasou. Domluvíte se i německy.

BOUDA NA CESTĚ

Jméno nedostala podle polohy u hlavní cesty z Velké Úpy k boudě Jana a na Portášky, ale kvůli "On the road", životní filozofii majitelů. Někdejší trapeři Pavla a Miloš Muzikářovi prozářili svůj dům pohodou, dobrou náladou a obyčejným štěstím. Jsou spokojeni, že na své cestě došli právě sem a mohou vás k sobě pozvat. V nejstarší části chalupy udělali pro radost ubytovaných hostů malou hospůdku s posezením na starých lavicích a židlích podél původních roubených stěn, s živým ohněm v krbových kamnech a malým výčepem s točenou dvanáctkou Staropramen. Do jejich hospůdky patří i čajovna, kde si v "Čajovém listu" vyberete svůj oblíbený či naopak pro vás nový druh zeleného, černého, ovocného, ochuceného nebo bylinného čaje.

Hlavní nabídkou horského domu je ubytování turistického charakteru ve dvou, tři a čtyřlůžkových pokojích. Chalupa je jako stvořená pro pobyty přátel, part nebo skupin. V jídelně se podává snídaně a večeře, složená z polévky, hlavního chodu a zákusku. Přes den si v hospůdce můžete objednat lehké občerstvení, kávu, pohár, velký je výběr mražených pochoutek. V létě se mohou zastavit také neubytovaní hosté. Při pěkném počasí se sedí na terase s výhledem na úpské údolí a malebný kostel uprostřed. Oblíbené jsou večery u venkovního krbu.

Boudu Na cestě, které se dříve říkalo Bota, najdete na stráni jen 300 metrů od silnice a středu Velké Úpy. Stejně daleko je dolní stanice lanovky a sjezdovka Portášky, ze které v zimě sjedete na lyžích přímo k domu. Skibusy odtud dopravují lyžaře v pravidelných intervalech k vlekům v areálu SKI Pec vzdáleným z Velké Úpy dva kilometry. Třístametrový veřejný lyžařský vlek je přímo u boudy. V létě i v zimě můžete přes Portášky méně tradičním, ale zajímavějším způsobem zdolat Sněžku. Muzikářovi vám doporučí i méně známá místa v okolí, která stojí za návštěvu.

Bouda Na cestě, Pec pod Sněžkou 2 - Velká Úpa čp. 80, PSČ 542 22, majitelé Pavla a Miloš Muzikářovi, tel. (0439) 896 110, poskytuje ubytování (celkem 18 lůžek) s polopenzí, letní parkování u objektu, zimní je zajištěno na 300 metrů vzdáleném privátním parkovišti. Hospůdka je v letní sezóně otevřena i pro neubytované hosty. Domluvíte se i německy.

Jméno Hradní společnosti Aichelburg, jejímiž členy jsou také obce Horní Maršov a Malá Úpa, město Pec pod Sněžkou, Správa Krkonošského národního parku, Středisko ekologické výchovy SEVER a zástupci Veselého výletu, si vás dovoluujeme pozvat na túru spojenou s návštěvou pěkných a zajímavých míst na úbočí Světlé hory.

Výcházková trasa Aichelburg začíná symbolicky u hrobky šlechtice Bertholda Aichelburga na maršovském hřbitově. Majitel maršovského panství v letech 1829 až 1861 přispěl k přeměně chudého kraje a podpořil demokratizaci po revolučním roce 1848. Z jeho popudu vznikla silnice ze Svobody nad Úpou do Maršova a později až do Malé Úpy, kde se zasadil o otevření hraničního přechodu a vlastními náklady postavil celnici. Z významných staveb podpořil založení velké sklárny a přádelny lnu v Temném Dole, pilu se šindelárnou v Maršově a několika brusíren dřeva po celém horském toku řeky Úpy. Byl výborným muzikantem a hudebním skladatelem. V roce 1855 inicioval promenádní koncerty v Janských Lázních, jejichž tradice trvá doposud. K panskému pivovaru hned vedle maršovského zámku nechal přistavět velký sál pro divadlo a koncerty. Často tu vystupovala jeho vlastní kapela jejíž řízení přenechal profesionálnímu kapelníkovi. Ve Velké a Malé Úpě výhodně poskytl horalům mnoho hektarů lesa pro založení nových obydlií a luk. Zřízením soudního okresu potvrdil Maršov jako správní centrum regionu. Choval se čestně a slušně i k obyčejným lidem. To je jen krátký výčet skutků, který vedl Hradní společnost k připomenutí šlechtice otevřením vycházkové trasy. Druhým důvodem je nabídka programu pro krkonošské hosty. U vybraných zajímavých objektů na trase najdete smaltované tabule se znakem Hradní společnosti a textem v češtině, němčině, angličtině a polštině. Sami poznáte, že po půlstoletí zmaru byla řada objektů opravena a našla svůj původní nebo nový význam. Hodně ještě zbývá udělat a je tajným přáním autorů vycházkové trasy, aby vaše pozornost přispěla k jejich obnově a záchraně.

Výcházka začíná u výborného hostince Na Kopečku na začátku Horního Maršova a po osmi kilometrech končí u stejné vyhlášené horské farmy Sosna na Valšovkách ve Velké Úpě. Není vhodná pro horské cyklisty. Některá zastavení vám přiblížíme podrobněji.

Renesanční kostel

Krátká odbočka od začátku trasy a parkoviště Na Kopečku vás zavede do areálu maršovského hřbitova. Kromě již zmíněné hrobky Aichelburgů tu najdete 400 let starou lípu, barokní faru a sochu svatého Jana Nepomuckého, zajímavé náhrobky a hlavně nejstarší stavbu východních Krkonoš, renesanční kostel Nanebevzetí Panny Marie. V letech 1605 až 1608 ho

postavil italský mistr Carlo Valmadi, kterého v podhůří připomíná ještě několik staveb. Zdejší kostel se zachoval v čisté renesanční podobě bez následných stavebních úprav. Je jen škoda, že není využíván.

Okres Maršov

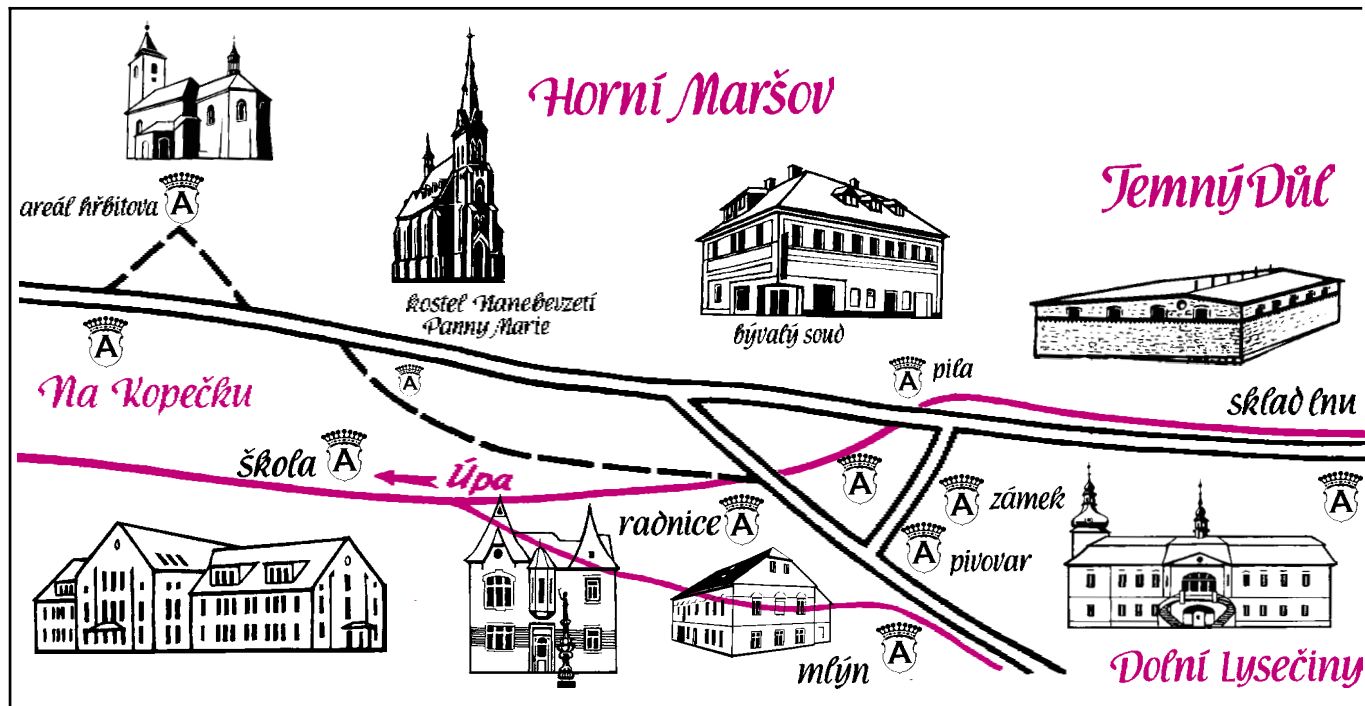
Zřízení soudního okresu Maršov bylo velkým triumfem Bertholda Aichelburga. Svou věc prosadil i přes usilovnou snahu sousedního panství Vlčiče úřad ustavit ve Svobodě nad Úpou. Jistě k tomu přispěla nabídka postavit pro soudní, notářský, finanční i obecní úřad důstojnou budovu. Tak v roce 1855 vznikla na náměstí kamenná stavba s valbovou střechou typickou pro úřední budovy 18. a 19. století. V roce 1897 byla polovina domu stržena zatím největší krkonošskou povodní, v jejímž důsledku se zcela změnila tvář Maršova i dalších obcí. Původní zkáza sem přinesla investice a vyrostlo mnoho nových staveb a objevily se nové činnosti. Dnes je ve staré soudní budově obchod potravin a pension U Hlaváčů.

Kamenný sklad přádelny lnu

Další zajímavou stavbou, která vznikla z popudu hraběte je přádelna lnu na začátku Temného Dolu. Samotná továrna byla několikrát přestavěna, ale někdejší sklad lnu se zachoval v původní podobě. Vždy znovu a znovu obdivujeme kamenickou práci provedenou z různých velkých a tvarovaných rulových kamenů do překvapivě slícované fasády.

Klíče od hradu

Trasa vás přivede k Veselému výletu v Temném Dole. I tento dům vznikl kolem roku 1855 z popudu Bertholda Aichelburga, který chtěl založit studené vodní lázně. Není divu, že se svým projektem neuspěl a dům se brzy změnil na ubytovací hostinec. Ubytování jsme při rekonstrukci obnovili, jen místo hostince je informační centrum s galerií. V turistickém průvodci doktora Pauera o Janských Lázních z roku 1865 jsme našli zmínku o půjčování klíčů od Aichelburgova památníku v panském hostinci. To nás inspirovalo a připravili jsme stejnou službu. Hradní společnost vám projevila důvěru a stejně jako před 135 lety si v galerii Veselý výlet po celou letní sezónu můžete vypůjčit klíče od obnoveného lesního hrádku. Zaplatíte nízké vstupné, které pomůže uhradit pojištění stavby a vycházkové trasy a zaručíte se za zapůjčené klíče. Na kroužku jsou dva. Jeden je moderní a druhý naopak kopii starého klíče od hrobky s iniciálami BA. Jsou celkem tři sady, aby se mohlo vystřídat více zájemců. Přesto si raději zamýšlenou návštěvu hrádku objednejte telefonicky předem v informačním centru v Temném Dole. Klíč je nutné ještě týž den vrátit.

Delší část **vycházkové trasy Aichelburg** pokračuje na území horského města Pec pod Sněžkou. V jeho katastru je i obnovený lesní hrádek Aichelburg. Od silnice v Temném Dole k němu vedou dvě cesty. Méně prudká, ale delší původně dřevařská začíná u garáží ještě před kamennou továrnou bývalé Dixovy brusírny dřeva. Prochází krásným lesem o jehož zdraví svědčí mohutné jedle, javory, jasany, buky i jednotlivé obrovské smrky, které přecházely vichřici v roce 1930 a jsou sto padesát let staré. V loňském roce opravená cesta je krásnou památkou horského stavitelství. Tisíce ručně vyskládaných místních kamenů tvoří opěrné zdi, štětovaný povrch a odvodňovací systém. Druhá cesta stoupá příkře od Horního mostu za továrnou po 400 kamenných schodech. Starší lidé trochu bojují s vysokými stupni, ale v polovině si mohou na lavičce u studánky odpočinout. Od velké skály je cesta již mírnější. Všechna důležitá místa jsou dobře označena směrovkami.

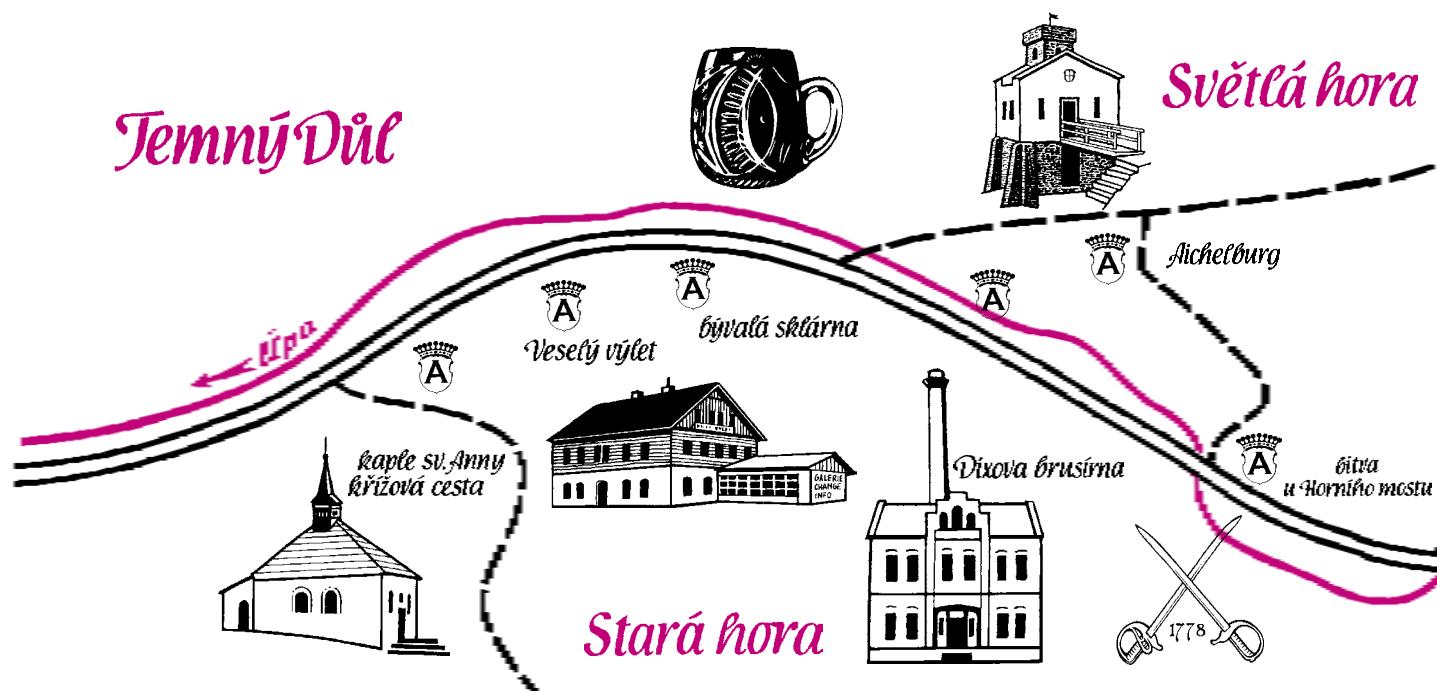
Lesní hrádek Aichelburg je už z dálky vidět na skále vysoko nad řekou Úpou. Čtyřboká kamenná věž je zakončena cimbuřím se slovanskou vlajkou na vysoké žerdi, která vlaje i v bezvětří. Je totiž plechová. Moderně pojatá dřevěná hradní síň nahradila zřícenou kamennou. Tradiční zůstala technologie kamenných i dřevěných konstrukcí. Mezi kameny spojenými vápennou maltou jsou co nejmenší spáry, všechny tesařské spoje byly udělány bez kovových prvků. Jestliže jste si půjčili klíče od hlavních okovaných dveří, vstupte po mostě do hrádku. Štít nad krbem se zlacenými iniciálami BA, busta šlechtice a zlacená pamětní deska připomínají hlavní význam místa – uctění památky Bertholda Aichelburga. Dalším důvodem obnovy hrádku je vytvoření zajímavého místa pro romanticky založené turisty. Jste-li to i vy, vystupte po úzkém dřevěném schodišti do věže. Z malých okének je pěkný pohled na údolí Temného Dolu, protějščí Špičák s kamennými suťovými poli i na vzdálený hřeben Rýchor. Za pozornost stojí důmyslný vodovod na horním nádvoří, kde kdysi bývala lesní stělnice. Odtud střelci při soutěžích střelili přes dnes zarostlou rokli do dřevěných terčů s barevnými obrázky. K místu vzdálenému sto metrů vede malá pěšina, ale u skály jsou dnes místo terčů dřevěné toalety.

Berthold a Theodora

Nejednou jsme vám vyprávěli o nešťastné smrti Bertholda Aichelburga. Událost z května 1861 nabyla na dramatickosti s objevem dvou předmětů na sklonku loňského roku. Hrabě Berthold se zastřelil v maršovském zámku po poledni 13. května ranou do srdce pistolí, kterou dostal darem od své manželky Theodory. Večer před tím došlo mezi nimi k hádce na koncertu v hotelu Brauhof. Žena ho nutila, aby vyzval na souboj přednostu okresního úřadu za její domnělou urážku. To Berthold odmítl a vyslechl hrozbu, že mu paní uteče domů do Uher. Odjezd hraběnky ihned po střelbě na Nové Zámky u Hostinného ke hrabatům Deymovým můžeme považovat za přiznání viny na Bertholdově smrti tím spíš, že se dlouho neodvažovala vrátit zpět do Maršova. Jako sebevrah hrabě málem přišel o řádný pohřeb. Naštěstí si MUDr. B. A. Pauer vzpomněl na nebožtíkovu zálibu a přikl mu chvilkové pomatení myslí v důsledku častých koupelí v ledové vodě. Možná se tím odvděčil příteli za uvolnění místa na kandidátce při volbách do zemského sněmu. Všichni znali Bertholdovy lázně v Temném Dole v domě, kde je dnes galerie Veselý výlet. A právě tam byl v listopadu 1999 nečekaně nalezen starý střelecký terč a výsledková listina z Královské střelby prvních střelců v Temném Dole dne 9. září 1863. Je doloženo, že ve stejný den byl otevřen lesní hrádek Aichelburg se stělnicí a uvnitř umístěna busta Bertholda Aichelburga. Na terči je vyobrazen zastřelený hrabě a hlavním místem pro míření je hrud krásné hraběnky. Že jde o Theodoru dokládají iniciály, které čteme jako Theodora Ernestina z Aichelburgu rozená Schulpe. Jak moc lesní personál miloval svého hraběte chápeme až nyní, když máme důkaz o tom, jak nenáviděl hraběnku, ve které viděl příčinu Bertholdovy smrti. Jen tak mohli lesníci umístit na terč postavu ženy a rozstřílet ji. Dnes visí obraz Theodory v hradní síni naproti bustě Bertholda. Hledí si do očí a mají spoustu času k usmíření.

Najdou se i pochybovači o pravosti předmětů. Poukazují na podobnost jmen v protokolu o výsledku střelby v roce 1863 se jmény lidí spojených s obnovou hrádku v roce 1999. Také se jim nezdá tvář vyobrazeného vítěze, který je prý velmi podobný jednomu výtvarníkovi z okruhu přátel Veselého výletu. Ale uhlíková metoda jasně prokázala odpovídající stáří dřeva terče i papíru a pravost ověření protokolu C.K. notářem Leo Veitem.

Pozn. Prosíme členky feministických hnutí, aby prostřelenou hraběnku chápaly jako dozvuk ranného středověku v odlehlých horách a střelbu do obrazu ženy zařadily mezi památky na pohané zvyklosti stejně jako šlehání žen pomlázkou o Velikonocích či nabídnutí místa k sezení v tramvaji. Kustodí expozice děkují za pochopení.

Fotografie se Sněžkou

Určitě nejvýše položený fotoateliér v Čechách vznikl někdy kolem roku 1900 přímo u Obří boudy v nadmořské výšce 1395 metrů. Adolf Hartmann ze Slezska v dřevěném nízkém domku s velkým nápisem Shnell-Photographie udělal za jednu hodinu zájemcům snímek se Sněžkou. Je zajímavé, že se hosté nefotili se skutečnou horou, ale uvnitř ateliéru před velkým plátnem s namalovaným vrcholem. To šlo za každého počasí a Sněžka byla mnohem vyšší, než ve skutečnosti. Zájem o "rychlé fotografie" byl velký a brzy přibyl konkurenční ateliér Fritze Goebela z Karpacze. Dochovala se řada fotografií z obou ateliérů, některé byly přímo odsud poslány jako pohlednice. Dokud od Obří boudy nosiči vynášeli v sudech upevněných na krosnách pitnou vodu pro hostince na Sněžce, zvali je turisté často ke společnému fotografování. Mezi zajímavé obrázky patří ten se slečnou Marií H., která se nechala před plátnem vyfotit sedíc na "dobrém příteli koni Fritzovi", který ji vyvezl na Sněžku. Jinde jsou zachyceni zdatní cyklisté nebo turista ukazující zakoupeného Krakonoše s lišejníkovým vousem. Ateliéry pracovaly s deskovými fotoaparáty na skleněné negativy, proto byly kontaktní fotografie i přes rychlé zpracování kvalitní. Ve dvacátých letech stála první kopie asi dvacet korun.

Fotografování se Sněžkou pokračovalo po roce 1949 na mezistanci lanovky Růžová hora. Nic netušící turisty zachycovali z posedu fotografové z Komunálních služeb Horní Maršov, mnoho let pan Sejtka z Pece pod Sněžkou. Fotografie dostali hosté domů poštou. Později ze snímků zmizela silueta Sněžky, kterou připomínala jen sedačka lanovky. V posledních letech kvalita záběrů i služeb klesala a už nikdy nedosáhla úrovně fotografování v ateliérech u Obří boudy.

Fotografie turistů ze Dvora Králové z 12. 7. 1924 před obrazem Sněžky je z ateliéru Fritze Goebela. Druhá zleva je naše babička Aloisie.

Místo u bývalé Obří boudy je zajímavé nejen kvůli výstupu na Sněžku. Jedinečnou scénérii závěru Obřího dolu s Úpskou jámou a srázy Studniční hory si nejlépe prohlédnete z opravené cesty Obřím dolem. Stoupat začíná u malé kapličky, ve které staré fotografie připomínají neštěstí z července 1897. Při přilalovém dešti zasypaly zemní laviny dvě chalupy. Dobové fotografie vám ozřejmí také vznik a provoz opuštěné vodárny pro Sněžku v polovině výstupu. Od kapličky trvá výstup k bývalé Obří boudě něco přes hodinu.

Další cesta z Pece pod Sněžkou sem vede přes Výrovku a Luční boudu. Část posledního úseku prochází přes Úpské rašeliníště po 400 metrů dlouhém chodníku z dubového dřeva.

Nejsnadněji se sem dostanete od lanovky na vrcholu Sněžky. Protože tu je dnes turistický hraniční přechod, můžete si s cestovním pasem za další cíl zvolit ledovcová jezera nebo unikátní kostel Wang na polské straně Krkonoš. Nejsnadnější je okruh kolem Malého Sta-

vu do Horního Karpacze s návratem lanovkou na Malou Kopu. Při takovém výletu uvidíte nejkrásnější partie Krkonoš.

Letní program v Peci pod Sněžkou

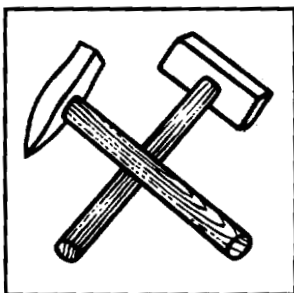
Půjčovna horských kol je v centru Pece pod Sněžkou ve sportovním areálu u kapličky, kde si můžete dohodnout i průvodce nebo další program v přírodě jako turistiku, tandemový paragliding, rafting i horolezectví s instruktory. Jsou tu tenisové kurty s půjčovnou vybavení a podle zájmu i s výukou tenisu. Otevřeno je denně od 15. června do poloviny září v době od 9 do 20 hodin. Půjčovnu i programy vede Jiří Matějů, telefon 0603 701050, telefon a fax je 0439/ 871 168, e-mail: khttp@volny.cz, www.volny.cz/khttp. S instruktory se domluvíte i německy a anglicky.

Horská linka – www.horskalinka.cz

Začátkem dubna se rozjela na svou časově zatím neomezenou cestu, nabízí výhled zejména na horské motivy. A nejen to. **"Kudy, kam? Za čím, ke komu? Kdy, kde, co? Výběr informací, článků a fejetonů o horách a předhůří. Čerstvé zprávy přímo od pramenů."** Tak zní stručný obsah. O dalším záměru organizátorů tohoto internetového magazínu vypovídá i samotná grafická úprava – odkazy na každou stať i nejdůležitější odstavce hned na hlavní stránce – žádné složité animační triky, s výjimkou ubytovací stránky, žádné reklamy. Stránky Horské linky mají připomínat staré časopisecké listy a tuto snahu podtrhují i stylové perokresby. Na první pohled je zřejmé, že Horské lince jde o objevování zážitků v romantickém duchu. Jak to vlastně jde dohromady – internet a romantika? Asi je na místě povzdech skeptika: "Kdo vytáčí číslo internetového serveru, nemá čas na romantické rozjímání. Ano, dost možná. Ten rozpor však není v tom, co do tohoto neviditelného výkřiku komunikační techniky patří a co ne. Potíž je v tom, že každou vteřinu spojení si prostě stále ostře hlídáme a počítáme. A tam, kde se počítá, tam té romantiky opravdu moc není. Internet je bohužel stále o tom, co kapsa dovolí. Zatím. Také proto – i když je to skoro navzdory, je dobré, že vedle tzv. prezentačních, firemních a institucionálních stránek již existují i stránky úzce vyhraněné, tématické, žánrově jednotné, s určitou náladou. Horská linka je důkazem toho, že vznikají i stránky o náladě. V duchu hesla "Byt na horách, to přece není nikdy ztráta času." Na Horské lince najdete bez dlouhého hledání i výběr z časopisů Krkonoše, Šumava, z Montany i našeho Veselého výletu. Všechno pohromadě bez složitého "proklikávání." Nezní Vám tento termín česky? Tedy – "bez složitého brouzdání" (Pozor: Je to výhradně internetový termín!).

Vážený občan Velké Úpy a přítel Veselého výletu Friedrich Kneifel se v chalupě u Janových bud narodil 18. července 1910. Hospodářství od otce převzal v roce 1931 a ještě nyní s pomocí zetě hajného Josefa Týlše o chalupu, louku, poličko a dvě krávy pečuje. Pro nás je nejen "Posledním hospodářem" starých Krkonoš, ale hlavně pojítkem mezi dvěma různými polovinami 20. století. Vše nejlepší k narozeninám a pevné zdraví, přáteli!

Osada Svatý Petr, kolébka Špindlerova Mlýna

Většinu míst ve středních a východních Krkonoších osídliili dřevaři v druhé polovině 16. století. Jen na několika místech se ještě před nimi usadili horníci. Přišli snad také z alpských zemí. Úplně vzadu ve Svatém Petru založili u nejstarších důlních děl osadu, ze které se po 400 letech stalo nejznámější lyžařské středisko v zemi. Jméno Svatý Petr, podle kterého se jmenuje také hlavní část lyžařského areálu, neslo nejprve hlavní důlní dílo, až se tak začalo říkat celému údolí. První zmínka o kutání ve Svatém Petru je z roku 1516, kdy byly povoleny úlevy na daních českým králem Ludvíkem Jagellonským. Za počátek první etapy dolování však bereme až příchod Kryštofa Gendorfa do Vrchlabí v roce 1533. Pod jeho neomezenou vládou ve středních a východních Krkonoších bylo kutáno na všech dnes známých nalezištích. Ve Svatém Petru se v mnoha důlních dílech dobývalo především stříbro a měď, okrajově olovo a železo. Největší rozkvět dolů nastal v letech 1589 až 1624 za Gendorfova zetě Viléma Miřkovského ze Stropčic. Například v roce 1621 byla jen do Prahy ze Svatého Petra dodána stříbrná a měděná ruda za téměř deset tisíc zlatých. V listinách se dochovala jména svatopetrských důlních děl, která sice nemůžeme přesně lokalizovat, ale znějí krásně. Známe jen hlavní doly Svatý Petr, Svatý Pavel a Pomoc Boží zahloubené od potoka do Kozích hřbetů. Na stejné straně jsou zmíněny ještě Sv. Jan, Sv. Matěj, Šest bratří, Na černém orlu, Bohatá útěcha, Svatý duch, v protilehlém nitru hory Stoh byly doly Požehnaní Boží, Nebeské vojsko, Požehnané štěstí, Milost Boží, Tři králové, Mladý sv. Benedikt a další. Ačkoli se tu zlato nikdy netěžilo jeden důl se jmenoval Zlatý lev. Čisté stříbro a měď byly taveny v mincovnách v Kutné Hoře a v Praze, ostatní rudy ve vrchlabských hutích. U dolů kromě domků pro horníky stály jen drtírny rudy na vodní pohon, zařízení na čerpání vody z šachet a kovárna.

Po prvním dobývání se ve Svatém Petru nejméně půl století netěžilo, až v roce 1692 noví majitelé panství Morzinové zahájili druhou etapu zdejšího kutání. Tehdy se dostali až do hloubky sto metrů pod povrch a svatopetrské doly zažily své nejvýnosnější období. Bohužel už v roce 1704 požár zničil drtírnu rudy, zařízení na čerpání vody a vytahování rudy na povrch. V roce 1707 tu hořelo znovu, až po roce 1725 byly práce kvůli přivalům vody do dolů přerušeny úplně. Morzinové těžbu obnovili ještě v letech 1794 až 1796, ale bez úspěchu. Také poslední pokusy překutat stará

Nejstarší část osady Svatý Petr.

díla těžbou hlavně arsenových rud v polovině 19. a na začátku 20. století zastavily přívaly vody. Dodnes se zachovaly jen haldy vytěžené hlusiny, které pozorný host může rozpoznat na několika místech.

Domníváme se, že nejstarší část osady Svatý Petr byla jen v okolí dolů u dnešního pensionu Kamenka. Větší dolní část založili kolonisté později v souvislosti s dřevařskou činností a zakládáním luk pro horské hospodaření. Hned vedle dolů vznikla v druhém kutacím období za Rudolfa Morzina kaple Svatého Petra. Někdy je zaměňována s malou kapličkou dnes přistavěnou k pensionu Zdař Bůh. Ve skutečnosti kaple stávala ještě výše za posledními domy. Ve čtrnáctém čísle VV jsme psali, jak byla původní svatopetrská kaple po dostavění kostela ve Špindlerově Mlýně v roce 1807 zbořena. Ani nevíme jak vypadala. V roce 1935 na jejím místě ve Svatém Petru vznikl žulový pomník s letopočtem a obrysem květiny prvosenky nejmenší, kterou měl ve znaku Rakouský, později Německý krkonošský spolek. Po druhé světové válce byl zničen německý nápis a pomník pobořen. Až po roce 1992 bylo na náklady města památné místo, připomínající nejstarší časy Špindlerova Mlýna, opraveno a zvelebo件eno. V roce 1996 krajané na obelisk připevnili odlité desky s českým a německým textem připomínajícím kapli a nejstarší osidlování kraje.

Ze Špindlerova Mlýna na Sněžku

Nejsnadnější nástup na túru je autobusem ke Špindlerově boudě s pokračováním po hřebenné Cestě přátelství až k Obří boudě a na vrchol.

My vás chceme pozvat na zajímavou cestu přes Svatý Petr a Dlouhý důl. V osadě Svatý Petr se držíte spodní cesty kolem Dolského potoka. Kolem pensionu Zdař Bůh byvaly nejmenší chaloupky v celém údolí, snad proto, že patřily horníkům bez většího počtu dobytka. Některé se zachovaly dodnes, ale většinu známe jen z dobových fotografií. Až projdete prvním lesíkem, vstoupíte do původní osady Svatý Petr. Zbyly tu tři domy, dnes už všechny přestavěné na moderní pensiony. Za prvním domem čp. 78 je za potokem v houští ukryté ústí štoly. Jen o kus výše také na pravé straně potoka je za pensionem Kamenka dobře vidět zbytek haldy. Pension Stráž je posledním obydlím v údolí, ale dříve bývala výše u cesty ještě kaple Svatého Petra. Tu připomíná obnovený pomníček. Jen kousek odtud vzniká informační srub Správy KRNP. U něho je za potokem dobře patrný vyzděný vstup do dolu Svatý Pavel založený už v roce 1590. Je opatřen mříží s obráceným hornickým symbolem - zkříženým mlátkem a železkem. Tak se značí opuštěná důlní díla. Štola je po několika desítkách metrů zavalena, ale i tak je známým zimovištěm netopýrů. Jen o 200 metrů výše za Dolským potokem uvidíte zbytek dalšího dolu, který připomíná už jen rozplavená halda vytěžené horniny. Další památky na dolování jsou i výše v horách, ale vy kdysi slavnou lokalitu stříbrných dolů Svatý Petr již pomalu opouštíte. Údolí pod Kozími hřbety se zužuje a přechází v Dlouhý důl. Končí široká svážnice a za chvíli zleva přichází další prudký žlab Pramenného dolu neboli Červenkovy muldy. Je jedním ze tří zářezů ve výběžku Luční hory, která tvoří charakteristické panorama Svatého Petra a Špindlerova Mlýna. Mohyla devatenáctiletého studenta Oldřicha Červenky připomíná neštěstí 2. března 1951 a skutečnost, že závěr Dlouhého dolu patří v zimě mezi nejnebezpečnější lavinové lokality v Krkonoších. Poslední stoupání k Výrovce je sice příkré, ale se zajímavou přírodou a hezkými výhledy. Od Výrovky k Luční boudě vede zpevněná cesta po katastrální hranici mezi Pecí pod Sněžkou a Špindlerovým Mlýnem. Dál na Sněžku je cesta dobře patrná. Zpět můžete jít od Luční boudy po atraktivní červeně značené Staré Bucharově cestě po úbočí Kozích hřbetů. Tyto partie si prohlédněte na titulní straně Veselého výletu. Ve skutečnosti jsou ještě krásnější.

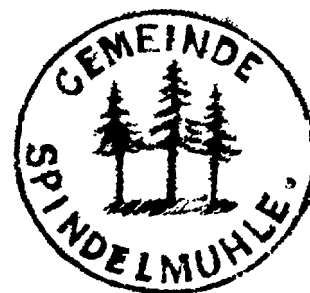
Při vjezdu do horského města Špindlerův Mlýn vás uvítá nad silnicí zavěšený městský znak nesoucí tři zelené jedle na třech kopcích ve žlutém štítě. Moderní znázornění stromů připomíná, že znak vznikl až v roce 1974. Autorem je výtvarník Jiří Škopek z Jaroměře. S jeho prací se můžete během své návštěvy ve Špindlerově Mlýně setkat také u pramene Labe, kde vytvořil známou mozaiku Labe se znaky měst, kterými veletok protéká. Předlohou městského znaku byla pečeť používaná obcí Špindlerův Mlýn (Gemeinde Spindelmühle) od první poloviny 19. století. Kdyby pečeť obce vznikla dřívě, jistě by nesla hornický symbol, zkřížené železko a mlátek. Podobný, ale na první pohled starší znak mají město Tanvald a obec Mladkov. Jejich tři stromy a pahorky jsou vyobrazeny realisticky. Na našem obrázku je Zdeňkem Petírou překreslené razítko obce z dopisu napsaného 8. 2. 1868. O té době vypovídají i další, tentokrát poštovní razítka otištěná na dopisu bez obálky. Byl podán na nejbližší poště ve Vrchlabí 15. 2., o den později přibýlo razítko z Horek u Staré Paky, Dvora Králové a Trutnova, kde se psaní svezlo vlakem. Do Maršova dopis putoval nejspíš koňským poštovním vozem a byl tady označen 17. 2. Jestli se ve stejný den dostal do místa určení ve Velké Úpě už nevíme. Ve Špindlerově Mlýně poštovní úřad vznikl o rok později, přesně 5. července 1869.

8. Špindlerovská pouť, která pravidelně zahajuje letní sezonu, začne už ve čtvrtek 22. června ve 20 hodin v kinosále VZ Bedřichov divadelním představením "Pravda o zkáze Titaniku". Frašku F.R. Čecha uvede vrchlabský soubor Vlastík. V pátek odpoledne bude na náměstí proměnný koncert posádkové hudby Praha a večer Country party. Hlavní program je v sobotu 24. června. Na náměstí přijede Krakonoš s doprovodem, vystoupí známý folklorní soubor Špindleráček, několikrát za den bude loutkové představení, ukázka historického šermu a výcviku vojáků armády ČR ze speciálních jednotek. Vše zakončí poutová veselice u hotelu Hradec. V neděli zazní další proměnný koncert, které jsou součástí každé špindlerovské letní neděle až do 17. září. Ve 14. hodin je pouťová mše v kostele sv. Petra a nakonec opět pouťová veselice u hotelu Hradec.

Poblíž hotelu Harmony najdete **Letní bobovou dráhu**. Jízda korytem 1400 metrů dlouhého tobogánu z nerezového plechu je snadná a bezpečná, protože rychlost vozíku pro jednu až dvě osoby regulujete účinnou brzdou. Máte-li odvahu, vyzkoušejte létání na **padákovém kluzáku** neboli **paraglidingu**. Už od roku 1995 ve Špindlerově Mlýně působí Paragliding School Miroslava Fejta a Oldřicha Žily s kontaktním sídlem v Pavilonu Kraus (tel. 0438 - 93 364). Stejně služby poskytuje Škola paraglidingu Czech Fly vedená Alešem Kočím (tel. 0602-730 557, 0438 - 493 390, e-mail: yellow-point@vr.bon.cz). Obě školy nabízejí krátké seznamovací kurzy, kompletní kurzy paraglidingu zakončené získáním pilotní licence a nejčastěji využívaný tandemový paragliding. Při něm hosté spolu s profesionálním instruktorem poletí z Pláně nebo z Medvědína nad Špindlerovým Mlýnem. Nově vzniklé Paragliding centrum v Domě služeb naproti Disko Dolská poskytuje kompletní informace o letových terénech a podmínkách v celých Krkonoších. Jeho součástí je prodejna veškerých potřeb pro paragliding. Nabízí tu hostům i další letní program s profesionálními instruktory hovořícími také anglicky, německy a rusky. Jsou to výlety pěšky, na horských kolech, skálolazení, slaňování a doplňkové i tenis a squash.

Horské kolo si vypůjčíte v hotelu či pensionu, kde bydlíte nebo v některém osvědčeném cyklocentru ve středu města. V domě služeb mezi TIC a Horskou službou je ROSSI sport-servis (tel. 493348, Lukáš Vohník), kde si vyberete kvalitní kolo. Zajišťují tu servis i složitější opravy. Půjčovna je spojena s prodejem spor-

tovních potřeb včetně součástek na kola. ROSSI zařídí pro skupinu i dovoz kol na dohodnuté místo a zorganizuje cyklovýlet s průvodcem. U historického špindlerovského mostu najdete v Pavilonu půjčovnu kol Sport Kraus (93364) spojenou s prodejem sportovních potřeb. Třetí z hlavních půjčoven M sport je na křižovatce cest mezi náměstím a kostelem. Je také součástí sportovního obchodu a Štěpán Dunka (93153) vám spolu s kolem pro snadnější orientaci při výletu půjčí i cyklomapu. Provádí i drobnější opravy. Pod hotelem Arnika na Přední Labské je půjčovna sportovních potřeb, v létě hlavně horských kol v MAJA Sportu pana Jaroslava Mařase (93 339).

Turistické jízďárny pro vyjíždky na koních najdete nedaleko Špindlerova Mlýna. Nejbližší je Farma Hucul na Janově hoře ve Vítkovicích (tel. 0432/582819) s chovem huculských koní. Denně od 9 do 17 hodin vyjíždějí hosté podle dohody na různé dlouhé výlety v sedle. Při špatném počasí se jezdí v jízďárně. O služby farmy je velký zájem, proto je lepší se telefonicky objednat. V malé vsi Kněžice mezi Beneckem a Vrchlabím jsou hned dvě jízďárny. Větší je ve Smejkalově boudě (0438/421237), kde chovají jezdecké koně. Kněžická chalupa (0438/24655) je určená pro klidnou rodinnou návštěvu s dětmi. Obě farmy pořádají vyjíždky do krásného okolí pod horou Žalý. Hezkou jízďárnu najdete ve Strážném nad Vrchlabím. K Farmě Strážné Sedlo, dojedete za pět minut od velkého parkoviště u obecního úřadu. Výcvik vede Lucie Kopecká (tel. 0438/ 434 218, 0603 249676) a je poznat, že prošla anglickou školou. Věnuje se zájemcům o opravdovou jízdu i těm, kteří si jen "chtějí sednout na koně". Děti tu dostanou před jízdou podrobné instrukce. Právě pro ně a pro začátečníky na farmě chovají huculy a poníky. Právě jezdecké koně z plemene českého teplokrevníka jsou určeny pro náročnější jezdce. Celoroční vyjíždky do hor nebo na louky nad Vrchlabím trvají nejméně hodinu, ale optimální je čtyřhodinový výlet s programem. Je dobré se objednat předem, v létě je jízďárna otevřena od 9 do 20 hodin. Novinkou jsou zdejší prázdninové týdenní tábory dětí s angličtinou, ekologií a jízdou na koních. Na táboře jsou vítáni i zahraniční účastníci.

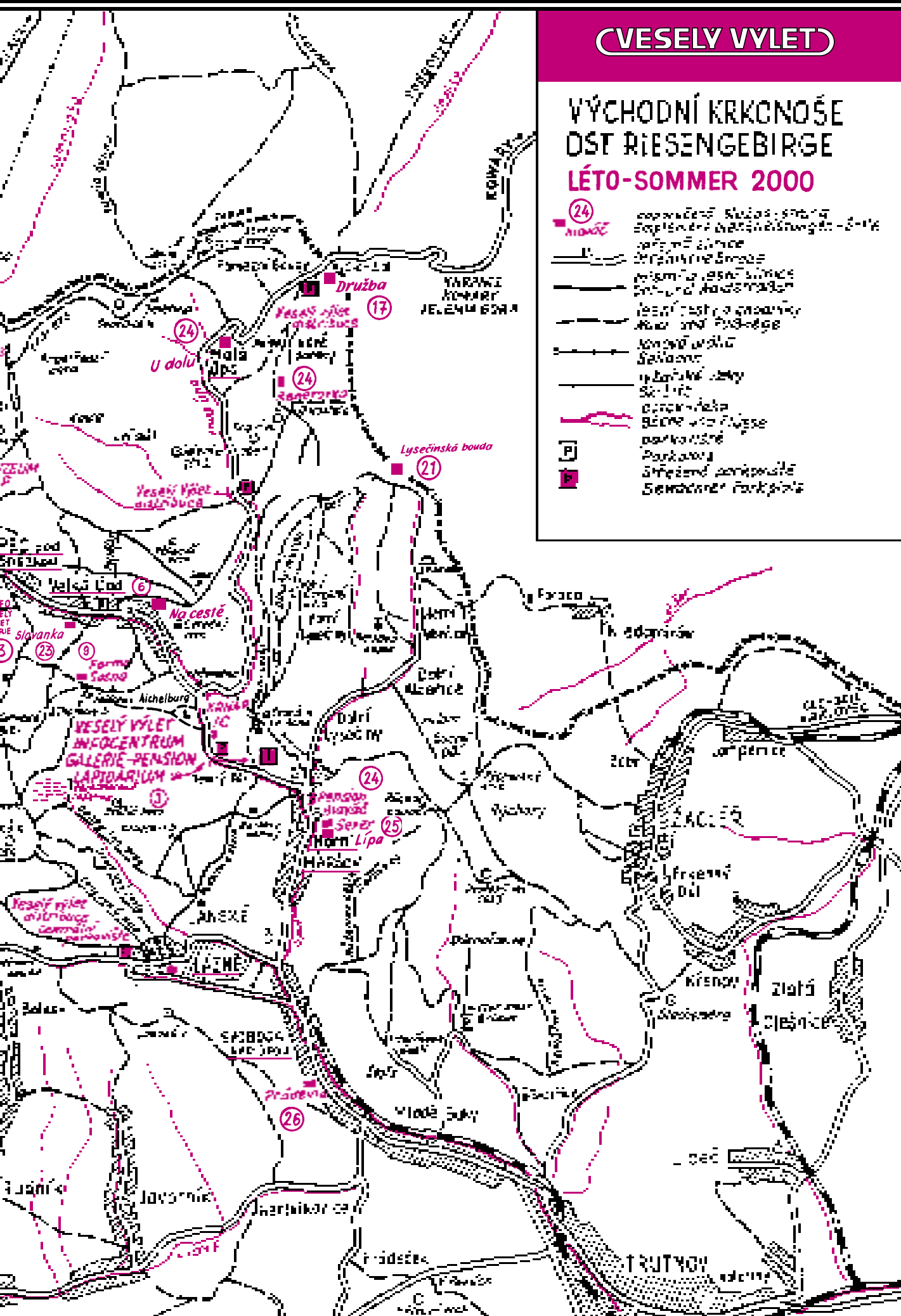
Kočárové vyjíždky po Špindlerově Mlýně a nejbližším okolí začínají u hotelu Nechanický nedaleko historického mostu.

Turistické informační centrum (TIC, telefon (0438) 93 656, fax 93 989, e-mail: infoc@vr.bon.cz) najdete v budově městského úřadu ve Špindlerově Mlýně (PSČ 543 51). Je otevřené denně od 9 do 17 hodin s hodinovou polední přestávkou. V českém, německém, anglickém a ruském jazyce tu získáte informace o městě, turistice, lyžování, čerstvé zprávy Horské služby a Správy KRNP. Při návštěvě podává TIC rovněž informace o možnosti ubytování. Vedle propagačního materiálu jsou k dostání mapy, průvodce, pohlednice i drobné suvenýry. TIC spravuje nonstop informační telefonní linku 048 5225980, kde pomocí tlačítkového telefonu volíte jazyk a okruh požadovaných informací včetně těch o ubytování všech kategorií.

Upozornění: Ve Špindlerově Mlýně i jinde v Krkonoších probíhá postupné přečíslování telefonních linek. Někdy po změně čísla při volání na staré číslo telefon vyzvání, jakoby ho nikdo nebral. Nedokonalost změny čísel SPT Telecom zatížil zákazníky a tak si při stálém vyzvánění číslo ověřte placeným dotazem na telefonních informacích (1180) nebo pohledem do Zlatých stránek (číslo v závorce).

VÝCHODNÍ KRKONOŠE
OST RIESENGBIRGE
LÉTO-SOMMER 2000

- [illegible]

KAM SE PODĚLY HRANIČNÍ KAMENY?

Obec Malá Úpa zatím nemá znak ani pečet a tak používá logo, které vymyslel před více než třiceti lety obecní kronikář Antonín Provazník z boudy Krakonoš. Kromě Sněžky, která třetinou vrcholu patří do Malé Úpy, je nejvýraznější hraniční kámen. Symbolizuje polohu obce u státní hranice. Ovšem výjimečný hraniční kámen byl na Pomezních Boudách ještě v roce 1938. Zatím nemáme žádnou fotografii a tak podobu hraničního mezníku známe jen z podrobného popisu v knize Krkonoše v obrazech v článku od zdejšího učitele Wilhelma Pattery asi z roku 1925 a schematického vyobrazení na mapě zemského měřiče království Českého Samuela Globice z Bučina z roku 1668. Mapa sloužila k vymezení královských lesů východních Krkonoš a proto byly dobře vyznačeny významné hraniční body. Na Pomezních Boudách, které jsou na přetištěném obrázku označeny jako Gränzbaude, jsou pod čísly 25. a 26. zakresleny a vyobrazeny dva kameny. Jeden přímo na Pomezních Boudách a druhý v ohybu hranice na Pomezním hřebenu. Můžeme se domnívat, že na obou místech byly kameny stejné, protože pro obě strany vyobrazeného mezníku jsou uvedena čísla 25 i 26. Na jedné straně byly vytesány erb a iniciály Schafgotschů, majitelů slezské strany Krkonoš, na druhé straně dvouhlavá rakouská orlice s císařskou korunou. Na jednom boku byl letopočet 1602 a na druhém boku číslo kamene. Z popisu pana učitele se dovídáme, že “starý hraniční kámen č. 109” nesl ještě poznámku: “Granit pochází z místa mezi Kynastem a Smiedebergem” (žula, pochází z místa mezi hradem Chojníkem a Kowary) a dodatečně přitesaný nápis: “Josef II., 1791 – 1891”. Ten vznikl při příležitosti stoletého výročí založení maloúpského kostela z popudu císaře Josefa II. Hraniční kámen stál těsně u české celnice, postavené na Pomezních Boudách hrabětem Bertholdem Aichelburgem v roce 1841. V dochovaných plánech není sice zakreslen, ale byl nespíš přímo u silnice u severovýchodního rohu stavby. Nacisté celnici vypálili v září 1938 a tehdy se pravděpodobně ztratil i hraniční kámen, který byl nejen nejstarším lidským výtvozem v Malé Úpě, ale i kamennou kronikou horské obce. Ani pátrání po kameni na Pomezním hřebenu nebylo úspěšné. Redakce Veselého výletu a Obecní úřad Malá Úpa uvítají jakékoliv další zprávy o zaniklé památce.

Na Globicově mapě ještě stojí za pozornost cesta přicházející k Pomezním Boudám z Lysečín po Pomezním hřebenu. Je označená jako “Eißenweeg” (Železná cesta) a vede do Slezska, kde se na ni napojovala jediná cesta z Pomezních Bud od dvou zakreslených chalup.

Obec Malá Úpa má vydařené a stále aktualizované stránky na internetu. Najdete tu plán Malé Úpy, přehled majitelů domů, v rubrice Pensiony a ubytování najdete u některých služeb vlastní stránky. Součástí jsou i obrázky ze staré i současné Malé Úpy, z nichž některé můžete poslat jako elektronickou pohlednici. Proto na internetu otevřete <http://www.malaupa.cz>. Malá Úpa je mezi patnácti místy v České republice, které jsou v televizním programu Panoramatická kamera. Každý den od 8 do 8.30 na televizním kanálu ČT2 můžete vidět v přímém přenosu ze sjezdovky lyžařského areálu Rennerovy boudy na úbočí Pomezního hřebene v nadmořské výšce 1108 metrů horské partie v Malé Úpě včetně nejvyššího bodu České republiky Sněžky. Další informace o Malé Úpě najdete v teletextu na ČT1 a ČT2 pod názvem Panorama – zpravodajství z hor na straně 192-3.

Okolo Malé Úpy

V Malé Úpě je většina cest a cestiček přístupná pro cyklisty na horských kolech. Pouze obě cesty k boudě Jelenka jsou především z bezpečnostních důvodů cyklistům zapovězeny. Dnes vás provedeme okruhem, který spojuje poznání nejdlehlších míst v obci s těmi nejznámějšími. Na kolo nasednete na Pomezních Boudách odkud jen 300 metrů sjedete po silnici k odbočce žlutě značené cesty doprava směrem na Jelenku a Sněžku. Minete rovné místo pro zaniklé Hübnerově boudě a lesem projedete na křižovatku cest. Dáte se doleva do osady Smrčí. Jen sto metrů vás povede silnice a opět uhnete doprava a po cestičce sjedete dolů k potoku s chatrným mostem. Určitě vás unese a po jeho přejetí konečně narazíte na zpevněnou cestu, doprava stoupající k Začleřským boudám. Odtud projedete 11 kilometrů dlouhou, žlutě značenou lesní silničkou, která vás zavede do krásných a odlehlých míst Krkonoš. Objedete Jelení horu, kde poznáte odloučené osady Niklův Vrch a Šímovy chalupy s jedinečným souborem lidové architektury, o kterém jsme psali ve 13. vydání Veselého výletu. Nenáročné stoupání vede nad Lvím dolem, až přijedete na Velký polom s málo známým, ale nádherným výhledem. Před vámi je zprava Svorová a Vasova hora, Obří hřeben, Sněžka, Koule a Rennerova hora. Takových pohledů je ve východních Krkonoších jen několik. Sjedete do Lvího dolu a za prudkou zatáčkou brzy poznáte zbytek Vasovy louky. Povídání o tomto tajemném místě najdete v minulém zimním vydání Veselého výletu č. 15. Podél Jeleního potoka se dlouhým sjezdem dostanete do Spáleného Mlýna. Tady jedte po hlavní silnici doprava na vrchol stoupání, kde doleva odbočuje žlutě značená cesta stoupající k maloúpskému kostelu. Během nejtěžšího stoupání v celém okruhu uvidíte stráně Dolní Malé Úpy s typickými chalupami. U kostela se jistě zdržíte prohlídkou horského hřbitova a zajímavých staveb. Pro cyklisty je tu příjemné občerstvení venku na lavičích. K Pomezním Boudám pojedete doprava po hlavní cestě, za horskou boudou Rennerovou je krátké, ale ostré stoupání. Při jízdě v obráceném směru je zdejší sjezd s obráceně klopenou vozovkou velmi nebezpečný a vyžaduje jet opravdu pomalu! Za vrcholem kopce se dejte doprava na lesní svážnici, kterou se na Pomezní Boudy dostanete méně známou cestou ze shora. Řada chalup Nových domků tak zůstane pod vámi. Celý, asi dvacetikilometrový okruh projedete pohodlně za půl dne.

EMMIN PRAMEN

Už několikrát jsme vás upozornili, že nejsnadnější výstup na Sněžku vede z Pomezních Bud, které leží v nadmořské výšce 1050 metrů. Výškový rozdíl je tedy jen 550 metrů. Mezi turisty je tento úsek červeně značené Cesty přátelství označován jako "přes Jelenku". Jedinou stavbou na šestikilometrové trase je totiž horská bouda Jelenka. V roce 1936 ji nechal postavit majitel maršovského panství Jaromír Czernin-Morzin. To dodnes připomínají jelení lovecké trofeje na původních dřevěných štítcích se jménem lovce, místem a dobou lovu, zavěšené v zajímavém interiéru denně otevřeného hostince s ubytovnou. Hrabě dům pojmenoval stejně jako blízký pramen podle své babičky Emmaquelle – Emmin pramen. Po roce 1945 bouda změnila majitele i název, ale malé studánce sto metrů nad boudou jméno zůstalo. Bylo dlouho napsané na kovové desce na velkém kamenném obelisku, než ji z něho někdo ukradl. Později byl název pomalu zapomenut, stejně tak zpusťla i studánka. Častěji byl užíván turisty z Polska. Vloni studánku, poslední při cestě na Sněžku, pracovníci Správy KRNP obnovili a označili původním jménem Emmin pramen. Připomeňme si, kdo dal místu jméno.

Emma, hraběnka Orsini-Rosenberg, se narodila v roce 1858 v rakouském Grazu a ve dvaceti letech se provdala za Rudolfa Czernina, který později zdědil po své matce Aloisii jméno a erb Morzinů a hlavně panství Maršov, Vrchlabí a Stružná. Stejně jako tchyně, byla Emma aktivní v různých nadacích a spolcích přispívajících také na pomoc potřebným. Zasadila se o stavbu okresní nemocnice v Horním Maršově, ale jejího otevření se už nedožila. Zemřela v roce 1905 ve věku 47 let. Přesto nemocnice nesla čtyřicet let její jméno a ve vestibulu byla vystavena velká fotografie pořízená známým pražským ateliérem Jindřicha Eckerta. Nakonec zarámovaný portrét visel mnoho let v nemocniční kotelně, ale nám se podařilo získat kopii k přetištění. Se jménem Emmy Czernin-Morzinové se v krkonošském místopisu můžete setkat i na jiných místech. Na vycházkové trase Aichelburg uvidíte poblíž Valšovek opravenou loveckou chatu Emma. Cyklotrasa popsaná na vedlejší straně vás zavede na krásnou původní Emminu cestu na úbočí Dlouhého hřebene. Vede téměř po vrstevnici a proto nesloužila ke svážení dřeva jako ostatní cesty. Byla jednou z hlavních jezdeckých vyjíždkových tras od maršovského zámku. Možná tam Emmu na černém koni potkáte.

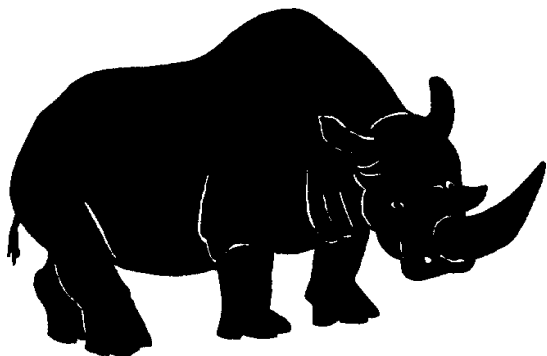
PENSION DRUŽBA

Dominantou Pomezních Bud je už 90 let pension Družba. Ignaz Tippelt podnik založil v roce 1911, kdy na loukách nejvyšší části Malé Úpy v 1050 metrech nad mořem bylo jen pět chalup a celnice. Dobře odhadl, že se Pomezni Boudy stanou vyhledávaným turistickým místem s možnostmi na české i slezské straně hor. Až do roku 1918 se bouda jmenovala podle rakouského císaře Franze Josefa, potom Tippeltova bouda. Po roce 1945 nesla jméno prvního národního správce Vachaty, až od odborářů dostala to současné. Stejně pestrý byl i provoz boudy, která vždy patřila a patří k nejlepším v Malé Úpě. Už v roce 1912 přibýlo druhé patro a při největší přestavbě v roce 1930 bouda ztrojnásobila svou kapacitu. Poslední stavební úpravy jsou z roku 1991, ale i po nich dům zůstal typickou horskou stavbou. Všechny jedno až čtyřlůžkové pokoje mají hygienický kout s teplou vodou, sprchy a toalety jsou na každém patře. Ozdobou domu je velká jídelna, kam se v hlavní sezóně vejde až 200 hostů. Památkou na staré časy jsou unikátní dřevěné lustry s vyřezanými motivy zvířete, krkonošských legend i loveckými tématy. Mohou být z dílny slavného sochaře Emila Schwantnera nebo ze známé slezské řezbářské školy. Možná z obou, protože se provedením v horní a dolní jídelně trochu liší. Ubytování hosté si mohou celoročně vybrat při polo- nebo plné penzi vždy ze tří jídel. Snídaně jsou formou bufetu, kuchyně je česká s řadou krkonošských specialit. Nejoblíbenější jsou kynuté knedlíky s borůvkovou omáčkou. V boudě je tělocvična, rehabilitační bazén na plavání, půjčovna sjezdových a běžeckých lyží, sauna a solárium. Masáže provádí pan Hrkal z Janských Lázní. U boudy je tenisový kurt a volejbalové hřiště. S výlety a trasami pro horské kolo vám poradí pan vedoucí František Jeněk, který rád po horách chodí i jezdí na kole. Na boudě je už 38 let.

K pensionu Družba patří naproti stojící moderní pension Hradečanka, kde najdete kvalitní ubytování ve velkých pokojích se sprchou, toaletou a satelitní TV. V přilehlé restauraci otevřená i pro neubytované hosty, točí tu pivo Krakonoš denně mimo pondělí od 11 do 22 hodin. Dalším provozem je turistická ubytovna Zámeček a bouda Hořec s restaurací otevřenou denně mimo úterý od 11 do 22 hodin. Tady se točí Gambrinus, ve všech provozech jsou značková lahvová piva Plzeň a Budvar.

Pension Družba na Pomezních Boudách v Malé Úpě, PSČ 542 27, provozuje František Jeněk, tel., fax: (0439) 891 210, tel. 891 287, e-mail: jenek@volny.cz, <http://www.malaupa.cz/druzba>, nabízí ubytování všech kategorií ve třech objektech se stravováním formou polo nebo plné penze, k dispozici je velká jídelna, klubovna se satelitní TV, bar, bazén, sauna, solárium, masáže, půjčovna lyží, tenisový kurt, volejbalové hřiště. U pensionu jsou tři veřejná parkoviště. Pension je vhodný i pro školní skupiny. Domluvíte se i německy a polsky.

ZOO DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM

Největší zoologickou zahradu v České republice určitě znáte. Je v mnoha ohledech evropským a v několika chovech světovým unikátem. S dětmi sem zavítáme každou chvíli a vždy najdeme něco nového. Jsme nadšeni pavilonem Ptačí svět. Když vejdete do velké haly, jste najednou mezi ptáky, kteří vám přelétávají nad hlavami, kráčí mezi bujnou tropickou vegetací, dokonce tu dozrávají banány. Jiné druhy ptáků se skrývají v nejhustších vegetačních místech a vy je postupně objevujete. Děti hlásí další druhy a jsou nadšené. Snadno poznají nádherného tukana se žlutým zobákem nebo modrého papouška aru hyacintového. Z obrázků vědí, jaké ptáky ještě mohou uvidět a nakonec z těch nejméně nápadných mají největší radost. Celkem je v zahradě přes 660 ptáků ve 130 druzích. Ptáci v areálu zoo i hnízdí a vyvádějí mláďata. Vloni se podařilo odchovat přes sto ptáčat a z toho jich bylo čtrnáct od tropických druhů.

Na konci roku 1999 byly dokončeny v pavilonu Vodní světy nové nádrže a terária. Dnes největší soustava mořských nádrží u nás pojme 21 tisíc litrů slané vody se spoustou krásných ryb a živých korálnatců. Ve sladkovodních akváriích žijí mezi rybami vodní želvy a třeba i amazonská anakonda, což je největší druh hada na světě. Do prostředí tropických řek patří i savci, tady zastoupení krásnou opičkou lvíčkem zlatým.

Dvorskou ZOO proslavilo safari, které odstranilo mříže a klece mezi velkými africkými zvířaty a návštěvníky. Rozkládá se na ploše téměř 30 hektarů, kde projíždíte mezi stády zeber, antilop, hejny pelikánů a dalších druhů afrických ptáků safari autobusem. Nosorožci jsou si na první pohled podobní. Ovšem nosorožce bílého severního můžete vidět na světě v zoo jen ve Dvoře Králové. V přírodě je posledních dvacet čtyř jedinců v národním parku Garamba v Kongu. V zajetí žije devět jedinců, z toho osm jich vlastní dvorská ZOO. Dokonce se tu podařilo poprvé v historii tyto nosorožce v zajetí rozmnožit. O dalších záchranných chovech se dozvíte během návštěvy, pro kterou si vyhradte alespoň půlden, lépe však celý den.

ZOO ve Dvoře Králové nad Labem je otevřeno po celý rok, safari od května do konce září. Od 1. 7. do 31. 8. navíc jezdí safaribus v době od 19.30 do 21.30 na "Noční safari". Letní otevírací doba je od 9 do 18 hodin. Velkou část z 2300 chovaných zvířat můžete vidět i v zimě, kdy je otevřeno do 16. hodin, v prosinci a v lednu do 19 hodin. Tel. (0437) 829515, fax 820564, 820566, e-mail: zoodkr@dk.fairnet.cz, <http://www.zoodk.cz>. U vchodu do zoo je velké parkoviště a v objektu naleznete dostatečné možnosti občerstvení, například v restauraci U lemura.

Mezi lákavé cíle v Podkrkonoší patří především **Kuks**, bývalý lázeňský komplex z počátku 18. století založený hrabětem F. A. Šporkem (zámek, divadlo, závodíště). Dochoval se špitál s původní lékárnou (druhá nejstarší v Evropě) a kostel s hrobkou Šporků. Unikátní jsou dvě řady barokních soch od Matyáše Brauna – alegorické sochy Ctnosti a Neřesti. Otevřeno je denně mimo pondělí od května do srpna 9-12 a 13-17, v září 9-12 a 13-16, tel. 0437/ 632161. Nedaleko najdete jedinečnou vojenskou **pevnost Josefov**, založenou císařem Josefem II. Byla postavena za sedm let do roku 1787 a patří mezi vrchol pevnostního stavitelství. Prohlídka trvá 45 až 60 minut, skupiny se objednávají předem, otevřeno je denně mimo pondělí, květen – září 9-12 a 13-17 hodin, duben a říjen jen o víkendech, tel. 0442/ 812343. Novější prvky vojenského stavitelství najdete v **Pevnostech na Dobrošově** u Náchoda. Je součástí soustavy opevnění hranic Československa z let 1936-38, má dělostřelecké sruby a věže, velké podzemní prostory pro 600 vojáků, expozici uniforem a modelů pevností. Otevřeno je denně mimo pondělí, květen – září 10-12 a 13-18, duben a říjen 10-12 a 13.30-16 hodin, tel. 0441/ 21047. Podobná je **Dělostřelecká tvrz Stachelberg** nad Babím u Žaclěře. Je otevřená každý víkend od května do září po celý den, tel. do pevnosti 0439/ 95673. Výlet sem můžete spojit s **turistickým fáráním** do uhelného dolu v Žaclěři. Do podzemí se dostanete pěkně po horníku každé úterý a čtvrtek od 9 do 11 hodin. V sobotu je exkurse možná pro více než 10 osob po rezervaci alespoň dva dny předem, tel. 0439/ 876 154 a 7, fax 876 123. Výlet na celý den je do **Adršpašsko – Teplických skal**. Ve dvou skalních městech vzdálených od sebe 4 km najdete 1500 skalních věží, další skalní útvary, jezírka a vodopády, ráj horolezců. Prohlídka obou skalních měst trvá nejméně 6 hodin, otevřeno je stále, v Adršpachu od 8-17 s průvodcem, tel. 0447/ 586038, Teplické skály tel. 581198. Na polské straně hor je nejzajímavější unikátní dřevěný kostel Vikingů **Wang v Horním Karpaczi**. Je nejpozději z 12. století a do Krkonoš byl přenesený z Norska v roce 1842. Prohlídky jsou denně (mimo dobu bohoslužeb) v létě 9-18, v zimě 9-17 hodin. Dalším krásným místem je **hrad Chojník** založený na stejnojmenném vrchu již ve 13. století. Od roku 1675 je zřecninou s jedinečným výhledem na severní Krkonoše. Přístupný je ze Sobjeszówa pouze pěšky (výstup 40 minut), otevřeno je denně mimo pondělí.

Další výlety vám poradíme v informačních centrech Veselý výlet.

Jednodenní výlety do okolí

Provozovatel taxislužby a zimní dopravy lyžařů inženýr Roman Koula pořádá v letní sezóně ve spolupráci s informačním centrem Veselý výlet v Peci pod Sněžkou jednodenní zájezdy na oblíbená místa mimo oblast východních Krkonoš.

Pondělí – skalní město Adršpach – odjezd z Pece pod Sněžkou v 9, návrat v 16 – 17 hodin.

Úterý – Praha – odjezd v 7, návrat v 18 – 20 hodin.

Středa – ZOO safari Dvůr Králové nad Labem – odjezd 9, návrat v 16 – 17 hodin.

Čtvrtek – Pramen Labe a Špindlerův Mlýn – odjezd 9, návrat v 16 – 18 hodin

Pátek – Polsko Jelenia Góra – odjezd 9, návrat v 16 – 18 hodin.

Zájemcům odpadá problém s orientací, parkováním a zároveň mohou využít zastávky k nákupům v obchodních domech nebo na tržnicích. Program v cílovém místě je individuální. V mikrobuse je 16 míst s možností rozšíření o dalších 5 na kratší vzdálenosti.

Rezervace jsou možné osobně nebo telefonicky ve Veselém výletu v Peci pod Sněžkou (tel. 796 130) nebo na nonstop telefonu 0603 476 112.

HARRACHOVSKÁ SKLÁRNA V NOVÉM SVĚTĚ

Antonín Tichý

Díky první písemné zprávě o osadě Nový Svět z roku 1712 (původně nejspíš Nový Les - oba výrazy jsou v chrčivé němčině tehdejších horáků snadno zaměnitelné) můžeme odhadnout i stáří harrachovské sklárny. Po zániku sklárny v nedalekém Rýžovišti ji pravděpodobně krátce před tímto letopočtem založil huťmistr Eliáš Müller. Jediná na české straně Krkonoše získala světový věhlas a vydržela v aktivní činnosti jako druhá nejstarší sklárna v Čechách dodnes. V roce 1764 ji koupil hraběcí rod Harrachů, pod jejichž značkou velkého H s korunkou a letopočtem 1712, znají ušlechtilé tvary foukaného skla a nekonečnou škálu broušených vzorů zákazníci všech světadílů. Na tři tradiční pilíře proslulosti harrachovského skla - tvůrčí vynalézavost, řemeslnou zručnost a prvotřídní kvalitu - oceněné mnoha medailemi ze světových výstav a reprezentované zvuknými jmény výtvarníků minulosti (vzpomeňme alespoň ryteckého virtuosa Dominika Biemannna) i nekonečnou řadou bezejmenných sklářů, navázal JUDr. František Novosad, majitel podniku od roku 1993.

Lákavou podívanou pro milovníky skleněné krásy i pro její prosté uživatele jsou stále vyhledávanější exkurze přímo do výrobních hal. První dvě překvapení vás čekají hned při seznamovacím pohledu z proskleného ochozu. Ti tam jsou pupkatí tatíci s nezbytným tuplákem piva z televizního seriálu nedávných let. V huti převládá mládí. V plážových kraťasech a tričku krouží kolem sálajících pánví, jako by to ani nebyla namáhavá práce. Na zvýšeném pódiu pecí se i ten největší hromotluk změní v baletku s tisíckrát nacvičenou úspornou krokovou variací. A kamenný Floriánek bdící na čelní stěně, patron všech ohnivých řemesel, má stejně jako před stoletím svou putýnku stále v pohotovosti. Zahraniční skupinky návštěvníků okouzluje svou bezchybnou němčinou a zasvěceným výkladem průvodce Herbert Burger. Aby ne! Syn skláře, sám 38 let sedával za jedním strojem zdejší brusírny. Jeho rukama prošel i obří broušený pohár pro Japonce Kasaie, mistra světa v letech na ly-

žích. S brusičem Marcellem Košátkou pracovali na tomto skvos-tu tři měsíce. Věrnou repliku poháru sklárna zapůjčila harrachovskému muzeu lyžování, třetí si dodatečně objednal bohatý japonský klient. Chtěl mít stejný jako mistr světa. Mně osobně zasvěcoval do tajů provozu huťmistr Mikláš. Ale opravdu stačí se jen dívat. U dvou plynových pecí pro tavbu sklářského kmene s celkem 14 pánvemi, které nesmí nikdy vychladnout, rozeznáte po chvilce i jednotlivé dílny - sklářské party. Jsou podle náročnosti výrobku tři až šestičlenné. Jeden nebo dva foukači nabírají na píšťaly sklovinu, rozžhavenou na 1260° C. Zatím co první svaluje a rozfukuje baňku, druhý vyfoukne kalich budoucí sklenky do připravené dřevěné formy. Pomocník udržuje vláčný výtvar v osově rovině, než jej převezme první mistr. Sedí na lavici obklopen ohněm z plynových hořáků či přidavné pícky - trumlu, tvaruje pomocí dřevěné formičky nebo nůžek a pinzet tzv. štylek neboli stonek. Specialitou zdejších mistrů je stonek s uzlem. Trubičkou, zavěšenou na krku, připomínající hmyzí sosák, podle potřeby jednotlivá místa ofukuje a chladí. Stejně jako druhému mistrovi - dýnkaři, který mezi dvěma prkénky roztáčí dýnko, podává na želízku přesně odhadnuté množství skloviny "kajrák", zpravidla nejmladší člen dílny. Hotový výrobek i s píšťalou putuje lanovkou do rukou ženské obsluhy temperovací pece. Zde se během téměř dvou hodin ochladí z 500°C na teplotu prostředí. Zbývá odříznout vrchní konstrukční část, bystrým okem sestavit 4, 6, či 12 kusovou soupravu (vždyť každý kus je originálem) a může se expedovat. Jenom dřevo dokáže zaručit při tvarování tu nepatrnou mezivrstvu páry, která vytváří dokonalý a lesklý povrch. Proto ve formárně dva formaři neustále soustruží do bukových špalků předlohy. Trvanlivost formy limituje počet vyráběných sérií, většinou na 300 - 400 kusů. Foukané nápojové sklo je hlavním programem huťe.

Druhým zdejším provozem je 105 let stará brusárna. Se svým téměř původním zařízením, jediným svého druhu v Evropě, je chráněnou kulturní památkou. U jednotlivých dřevěných stolic, poháněných přes transmise a důmyslnou soustavu kožených řemenů vodní turbínou z roku 1937, sedí mlčenliví brusíči neboli kuliči. Na přírodním kameni vybrušují hlavně díly křišťálových lustrů, jejichž výrobu pan Novosad obnovil. Podle katalogů vznikají na přání zákazníka náročné vzory i na dalších výrobcích. Snaha majitele nabídnout návštěvníkům opravdu dokonalý zážitek, je vidět na každém kroku. Citlivě obnovený "Panský dům" se sklářským muzeem nabízí historický průřez zdejší produkcí. Historická sbírka skla patří svým rozsahem i obsahem mezi největší na světě a čítá téměř 5000 exponátů, několik staletí starých. Další součástí "Panského domu" je stylová restaurace lákající na staročeskou kuchyni. V bohatě zásobené prodejně cenově dostupných sklářských výrobků vám při nákupu nad 500 Kč dokonce odečtou vstupné. Tři pětrosí pera v erbu Harrachů i města Harrachova zdobí v areálu sklárny průčelí opravené kaple sv. Alžběty z roku 1732. Nepřehlédněte unikátní skleněný zvon ve věži a oltář z benátských zrcadel. Každý nemusí mít repliku některého exponátu z muzea s certifikátem, i ta možnost tu je, ale vidět vše na vlastní oči stojí za to. Stačí se jen předem telefonicky objednat.

Sklárna Novosad & syn Harrachov spol. s.r.o., PSČ 512 46, tel. (0432) 528 141-2, fax 528 148, e-mail: skl.har@telecom.cz, přijímá exkurze v českém, německém a anglickém jazyce do sklářské huťe a brusírny v pondělí až pátek od 8 do 12. 30 hodin, obchod se sklem a muzeem jsou otevřeny denně od 9 do 17, o víkendu do 13 hodin. Skupiny se musí ohlásit předem, jednotliví zájemci se mohou na místě přidat k některé skupině. Parkoviště je přímo u sklárny. Hlavním oborem činnosti Sklárny Novosad & syn Harrachov spol. s.r.o. je výroba luxusního nápojového a dekorativního skla a skleněných broušených lustrů.

TETŘEVÍ BOUDY

Se zařazením luční enklávy a horských Tetřevích bud je to složitě. Katastrálně jsou součástí Dolního Dvora, poštou spadají pod Černý Důl, telefonním spojením patří do Pece pod Sněžkou a leží v obvodu terénní služby Správy KRNAP Špindlerův Mlýn. Nejpřesnější je označení "v krásných lesích pod Liščí horou", odkud vás ze všech směrů bezpečně dovedou směrovky.

Komplex čtyř moderních budov nabízí v nadmořské výšce 1030 metrů velké ubytovací, stravovací a programové možnosti. Přípravou aktivit pro hosty patří Tetřeví boudy k nejlepším v Krkonoších a v nabídce pro školní skupiny nemají konkurenci. Řadu výletů na nejkrásnější místa doprovází osobně vedoucí boudy Miroslav Radionov. V pavilonu pro jednotlivé hosty mají všechny tři a čtyřlůžkové pokoje vlastní sprchový kout, toaletu a umývadlo, v pavilonu pro školy jsou na pokojích sprchy a umývadla, toalety jsou na chodbě. Každá školní skupina má vlastní klubovnu s tabulí, lavicemi, TV s videem, hernu se stolním tenisem. Prostor lze upravit na malou tělocvičnu. K programu patří i přednášky Horské služby, sauna, posilovací stroj a kulatý biliár. U jídelny je sál s tanečním parketem a aparaturou pro dětské diskotéky. Rodinná rekreace má vlastní vybavené klubovny, vinárnu s tanečním parketem. Velká restaurace se v létě rozšiřuje o terasu s nádherným výhledem do kraje. Protože tudy vede oblíbená cyklotrasa mezi Špindlerovým Mlýnem, Strážným a Pecí, jsou Tetřeví boudy častou zastávkou žízniivých cyklistů. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola s itinerářem nejlepších tras přímo v boudě. V zimě je odtud snadný nástup na upravovanou běžeckou trasu k Dvorským boudám i na okruh na Černé a Světlé hoře. Okolní velkou louku spásají krávy a kozy, takže tu cinkají celé léto jejich zvonce. V zimě se louka změní na sjezdovku s 250 metrů dlouhým vlekem. Tady se začátečníci naučí první oblouky a jízdu na vleku. Pak mohou lyžovat v lyžařském areálu SKI Pec. Od horní stanice Zahrádek je to sem 15 minut. Na boudě zajistí i instruktory lyžování včetně oblíbené jízdy na snowboardu. Je tu také půjčovna lyží.

Horská bouda Tetřeví boudy, pošta Černý Důl, PSČ 543 44, provozují Ivana a Miroslav Radionovi, tel.: (0439) 896 312, fax: 896 329, tel.: 0601 245 480, e-mail: mair@pvt.net.cz, ubytování i s plnou penzí pro školy i individuální pobyty v oddělených pavilonech (celkem 150 lůžek), restaurace je otevřená denně téměř celý rok i pro průchozí hosty, letní parkování včetně autobusu u boudy se značeným příjezdem z Dolního Dvora, v zimě pro školy v Černém Dole, ostatní v Peci pod Sněžkou. Odvoz osob a zavazadel zajišťují čtyři roľby. Domluvíte se i německy.

Okolo Špindlerova Mlýna

Nepřiliš náročný a podle nás moc hezký okruh doporučujeme hlavně cyklistům, kteří mají rádi málo známá zákoutí, krásné chalupy, drobné památky a rádi se rozhlíží. Na našem čtyřicetakilometrovém okruhu jsou k vidění všechny části Špindlerova Mlýna. V jednom kuse je možné projet trasu za tři hodiny, ale se zastávkami to zabere celý den. Začneme na náměstí, projedeme do Svatého Petra spodem k dolní stanici lanovky na Pláň, odkud vede doprava do kopce modře značená drncavá cesta. Modrá značka nás dovede až do Strážného a Vrchlabí. První enklávou je Hromovka, pozor ať neuhněte nahoru na žlutou značku. Od Dřevařského potoka začíná příjemnější cesta. Mínete Klauslovy boudy a vcelku pohodlně po vrstevnici dorazíte do osady Volský Důl, která bývala samostatnou obcí. Dnes je jednou z nejzajímavějších částí Špindlerova Mlýna s ohledem na původní lidovou architekturu. Jistě vás zaujme stará zvonice s roubeným seníkem, o kterých píšeme na straně 5. Další úsek je parádou celého okruhu. Stará štětovaná cesta vede mezi chalupami s řadou zajímavých prvků. Od katastrální hranice města, která je u Krahulčího potoka označena cedulkou, stoupá podél nádherné kamenné zdi staré agrární terasy. Tady jste přímo nad Labskou soutěskou se Studeným kolenem, známou zatačkou na silnici dole u Labe a vězte, že pod vámi jsou jedny z nejzachovalejších důlních děl v Krkonoších - stovky metrů štol a šachet. Byly založeny v 16. století. Z té doby jsou zdejší louky a samoty. Pohodlně dojedete k herlíkovickému kostelu, vedle kterého dokončují repliku roubené chalupy. Pěkná práce. Doleva nahoru se jede k turistické jízdně Strážné sedlo a do obce Strážné, ke které dnes Herlíkovice patří. Vy se držte stále modré značky, po které sjedete na horní okraj Vrchlabí. Po silnici městského okruhu pojedete jen chvíli. Doprava odbočuje žlutě značená prudká cesta, se stoupáním místy až 20%, po které přijedete na Kněžický vrch ke kapličky sv. Anny, o které se více dočtete na straně 5. Je tu krásný výhled do kraje, ale dále bude ještě lepší. Jen kousek je to ke Kněžické chalupě s turistickou jízdnou a mezi kolaři oblíbenou hospůdkou. Stále se držte žluté značky, nebojíte-li se stoupání po úzké a později štětované cestě, dovede vás skoro až na Žalý. Pohodlnější je to po silnici a dál po červené. Právě jste zdolali nejhorší stoupání celého okruhu, ale návštěva 18 metrů vysoké rozhledny na Žalém, otevřené denně od 10 do 16 hodin, za to stojí. Je to jediné místo, odkud je na trase vidět i vrchol Sněžky. Mají tu občerstvení a upomínky. Na pohlednici dostanete razítko s rozhlednou. Kousek se vrátíte a projedete přes horní Benecko pohodlně na vrstevnicovou cestu k Rovince s občerstvením (cyklotrasa KRNAP 10A), kolem hezkých chalup na Třidomí, až k Mísečkám. Tady pod Harrachovou skálou si nejlépe prohlédnete Špindlerův Mlýn. Můžete sjet rovnou dolů, ale ještě vydržte. Pokračujte mírně do kopce po lesní svážnici (cyklotrasa KRNAP č. 12), až protnete sjezdovku a lanovku na Medvědin. Jen kousek dál je totiž nádherný pohled na celé Sedmidol s Labským dolem a řadou dalších známých míst. Sjezd do Špindlerova Mlýna je snadný, vyjedete u bobové dráhy.

Pěkná upomínka na CD / MC - "Modré hory, zelená údolí"

Pozdrav z Krkonoš - hudební nahrávka Krkonošské dechovky z Jablonce nad Jizerou ze studia Pražského rozhlasu je v prodeji v infocentru Vrchlabí (stará radnice), u benzínové stanice Belda v Jablonci nad Jizerou, v cestovní kanceláři Harra Harrachov a v infocentrech Veselý výlet v Peci pod Sněžkou a Temném Dole.

Okolo Pece pod Sněžkou

Trasa náročná na stoupání vede od dolní stanice lyžařského vleku Javor doleva po neznámé cestě přes Peckou a Úpskou samotu na vršek Javořího dolu. Kolem Veberovy boudy kulminuje stoupání, až se přehoupne k mírnému sjezdu k Pražské boudě na Lučinách. Kamenný rozcestník vám ukáže cestu na Hrnčířské boudy, kde ještě v lese uhněte doprava směrem k Lesní boudě. Až k ní nedojedete, protože dál na Liščí horu je cesta pro cyklisty uzavřená. Uhněte doprava na nově upravenou lesní silničku vedoucí k Tetřevím boudám, kde najdete občerstvení. Pokračujte po zeleně značené lyžařské magistrále zaříznuté do prudkého svahu Liščí hory. Je odtud krásný výhled do kraje a několikrát minete potok s pitnou vodou. Po příjezdu na zpevněnou lesní cestu se dejte doprava k Lahrovým boudám. Tady začíná stoupání přes luční enklávy s chalupami Předních a zadních Rennerovek. Nejznámější je Dvorská bouda, od které je to k Bufetu na Rozcestí už jen kousek. Po rovině přijedete až k Výrovce, kde je ve výšce 1357 metrů nad mořem nejvyšší bod dnešní trasy. Dál na Luční sedlo a ke Sněžce je cesta pro cyklisty uzavřena. Sjezd do Pece je ostrý, ale jezdci v protisměru to mají o poznání náročnější. Okruh projedete bezpečně za půl dne.

Okolo Velké Úpy

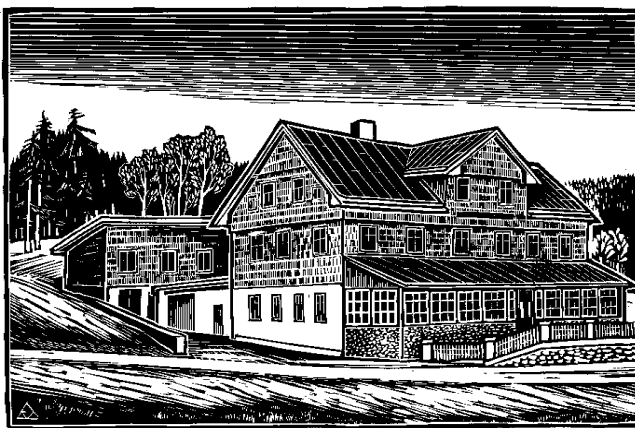
Méně náročný na stoupání, ale delší je okruh po krásných místech Velké Úpy. Zabere vám skoro celý den. Můžete začít stejně jako u předchozího okruhu stoupáním na Lučiny, ale od Pražské boudy pokračujte ke Kolínské a dál na Černou horu. Těsně před stoupáním u Václaváku se dejte doleva po neznámé lesní svážnici, kterou přijedete na Pěticestí. Snadno sjedete doleva přes Thammovy boudy na Valšovky. Tady se nabízí občerstvení v horské farmě Sosna, než začnete pozvolna stoupat po zeleně značené cestě ke Světlé hoře. Za loveckou chatou Emma se dejte doprava a potom rovně směrem k vrcholu Světlé hory. Projedete jejím sedlem kolem Signálu ve výšce 1100 metrů nad mořem, odkud sjedete dlouhým traversem s nádherným výhledem na Rýchory, okolí Horního Maršova a podhůří východních Krkonoš na Krausovy boudy. Tady se dejte doleva po neznámé cestě vedoucí na Reissovy domky. Po modré, trochu drncavé cestě sjedete osadou Honzův Potok do Temného Dolu. Na hlavní silnici vyjedete u galerie Veselý výlet, odkud sjedete jen 200 metrů k začátku Křížové cesty. Odvážní vyjedou na Starou horu tudy, ostatní musí projet Horním Maršovem a vystoupat po první asfaltové odbočce doleva z Dolních Lysečín. I to je velký kopec. Za závorou přes lesní cestu nepřehlédněte zeleně značenou odbočku na Emminu cestu. Svezení po jedné z nejkrásnějších krkonošských cest je lahůdkou. Jen v jednom místě je pěkný výhled na údolí říčky Malá Úpa. Sjezd do Spáleného Mlýna je bezpečný. Odtud vyjedete k boudě Jana, kde nezahnete doleva ani doprava, ale budete se držet zpevněné cesty. Projedete přes Prostřední Výsluní, odkud doleva odbočuje cesta do Velké Úpy. Jedte však rovně, protože se svezete hezkými partiemi přes sjezdovku Portášky až ke Žlebskému potoku, kterému místní neřeknou jinak než Schrammel. Odtud doleva přes závoru cesta sjíždí do Pece pod Sněžkou k náměstí. Pozor, i dole je cesta uzavřena závorou.

LYSEČINSKÁ BOUDA

Nejvýše položený hostinský a ubytovací podnik v Horním Maršově je Lysečinská bouda v tisícimetrové nadmořské výšce. Najdete ji u státní hranice stranou od ruchu turistických center mezi horskými chalupami uprostřed lesů v závěru údolí Horních Lysečín. Tudy procházela stará kupecká stezka spojující Maršov a Albeřice s Pomezními Boudami v Malé Úpě. Dnes je cesta, která jde kousek po polském území, součástí hlavní krkonošské magistrály. V roce 1779 po ní přes hory putoval budoucí císař Josef II. Na jeho památku se dlouho říkalo nedaleké studánce, ze které se údajně napil, Kaiserborn - Císařský pramen. Úsek hřebenové cesty spojující oblast Sněžky a Rýchory využívají dnes pěší turisté a ještě častěji běžkaři a cyklisté na horských kolech. Noví majitelé Lysečinské boudy se snaží, aby se u nich měli hosté dobře. Vždyt zdejší restaurace v roubeném domě je vhodným místem na tomto úseku trasy pro zastávku s občerstvením.

V Lysečinské boudě najdete ubytování turistického charakteru ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích. Stravování je formou plné penze nebo polopenze. Dostatečnou lůžkovou kapacitu využívají školní výlety, lyžařské výcviky, školy v přírodě a prázdninové tábory. Zdejší lyžařský instruktor učí lyžovat jednotlivé zájemce i skupiny. Přímou u boudy je 680 metrů dlouhý lyžařský vlek, k dispozici je kromě jídelny i klubovna se satelitní TV. Ubytování hosté si mohou půjčit horská kola. V létě po dohodě se správcem hosté parkují přímo u domu, v zimě je nahoru od parkoviště v Horních Albeřicích dopraví sněžná rolba.

Lysečinská bouda ve východní části hor je spolu s Luční boudou uprostřed a Voseckou na západní straně vhodným místem pro ubytování při přechodu nebo přejezdu Krkonoš. Byla založená v roce 1926 a v posledních letech navazuje na turistickou tradici otevřeného domu pro poutníky a batůžkáře. Hlavně pro ně je připravené turistické razítko, které si otisknou do své vandrovnické knížky. Kdo si naplánuje pobyt na srpen a září rád ocení, že Horní Lysečiny jsou vyhlášeným místem sběru borůvek a hub.

Horská bouda Lysečinská bouda, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, majitel ing. Jindřich Růžek, tel. (0439) 895 114, rezervace též na tel., fax: 02 246 17425, nabízí ubytování (42 lůžek) se stravováním (polo- i plná penze), restaurace a v létě terasa jsou otevřeny denně od rána do večera. Parkování v létě u boudy, v zimě na 3 km vzdáleném parkovišti, dovoz zajištěn. Domluvíte se i německy.

Autoportrét doktora Wenzela Lahmera asi z roku 1910.

Představím vám přítele, kterého si vážím, často na něho myslím, rozebírám jeho práci, pohled na svět a přitom on je k mému zájmu netečný a nejspíš o tom vůbec neví. Chápu to, minuli jsme se v životě bezmála o sto let. Přesto jsme si blízcí kvůli zájmu o náš společný domov.

V roce 1980, to jsem měl už dobrý základ sbírky dobových fotografií a pohlednic Krkonoš, jsem se dozvěděl, že v jednom maršovském domě na půdě zedníci opravují komíny a šlapou po starých skleněných negativech. Koukali na mě jako na blázná, když jsem sbíral střepy do obálek a vytahoval ze škvíreček mezi podlahovými prkny větší kusy skla. Tam zapadly i celé desky a tím byly ušetřeny zkáze. Ve fotokomoře jsem i z kousíčků udělal kontakty a skládal z nich první obrázky kdysi velké kolekce. Většinu lidí a míst jsem nepoznal. Někdo mi řekl, že autorem byl zdejší doktor, který zde žil do roku 1945. Pozdější majitel domu mi světlil dobrou zprávu. Jeden náš společný známý odtud už dříve odvezl na káfe většinu krabiček plných skleněných obrázků. Netrvalo dlouho a mohl jsem si proti světlu lampičky skleněné negativy prohlédnout. Postupně jsem si půjčoval desky ke zpracování, až mi nakonec zachránce velikou bednu se stovkami negativů věnoval. Jen menší část již zpracovaných desek si nechal. Trvalo mi několik let, než jsem určil většinu záběrů, u všech osob se to už nepodaří nikdy. V září 1983 jsem si povídal o starých časech s Hansem Dixem, lesníkem z Ilfeldu v Německu. Do května 1945 žil v Maršově a pamatuje zajímavé věci. Aby nechyběla témata, vytáhl jsem staré fotografie. Perfektně česky mluvící lesník ukázal na snímek malého kluka na starodávných lyžích: "To jsem já!" Když jsem zapochyboval, začal jmenovat lidi na dalších fotografiích a obrázky ožily. Představil se jako vnuk doktora Wenzela Lahmera a zároveň poslední žijící člen jeho rodiny. Na fotografii pod Rýchorami sedí dvě malé holčičky. Pan Dix v nich poznal svou asi tříletou matku narozenou v únoru 1896 a tetu. Jemu v tu chvíli bylo pětadesát. Při dalších setkáních a později díky povídání jiných pamětníků, jsem začal poznávat osudy fotografovaných lidí a pomalu i osud autora stovek fotografií, z nichž jsem měl velkou část k dispozici.

Wenzel Lahmer se narodil v roce 1864 v Mladých Bukách. V dodnes stojícím domku vedle fary měl jeho otec Johann Lahmer koloniál a dokázal platit svému synovi studia medicíny v Praze. Soukromou praxi Wenzel otevřel v Maršově IV. v roce 1891 a byl nejméně 25 let jediným lékařem pro celé východní Krkonoše, jmenovitě pro Maršov, Lysečiny, Albeřice, Malou a Velkou Úpu, Temný Důl, Suchý Důl, Černou Horu a Pec pod Sněžkou. Na konci 19. století měl v obvodu devět tisíc obyvatel. Podpořil stavbu maršovské okresní nemocnice, kde byl dlouho jediným lékařem. I po příchodu dalších kolegů sloužil pacientům až do roku 1945. Wenzel Lahmer, kterého podle zvyku předepisovat tabletky horalé přezdívali Wenzelpulver – Práškový Vašek, byl v Maršově do roku 1918 členem obecní a školské rady. Později se politicky neangažoval a věnoval se pouze lékařské praxi a fotografování. V květnu 1945 musel svůj domek opustit a do odsunu v červnu 1946 bydlel v Dixově brusírně dřeva v Temném Dole. V ranci s povolenými padesáti kilogramy si odnášel svůj lékařský kufřík a album fotografií. Některé jsem po čtyřiceti letech dostal od jeho vnuka Hanse Dixe. Byly Wenzelovými nejcennějšími věcmi, o to více si jich cením. Rok po transportu si zlomil nohu. Druhý den svým blízkým oznámil, že za půl hodiny zemře, protože rozpoznal pouřazovou embolii. Poslední diagnóza 83 let starého doktora byla přesná. V Maršově na hřbitově zůstala velká hrobka se jménem MUDr. Wenzel Lahmer. Kromě ostatků tchyně Reginy Adolfové je prázdná. Její majitel leží v Ruhle v Thuringenu v neoznačeném hrobě.

Asi v roce 1899 si doktor Lahmer koupil fotoaparát na desky formátu 13x18 centimetrů. Stal se prvním a na dlouhé roky jediným místním fotografem východních Krkonoš. Z počátku požičoval záběry známých míst jeho lékařského obvodu. Brzy se nasytil celkových pohledů a začal snímat jednotlivé domy, místní lidi, až se dopracoval k uměleckým kompozicím plných mraků, stromů, skal a dalších přírodních scénérií. V průběhu čtyřiceti let vytvořil tématické kolekce jako počátky lyžování, průmyslové stavby, horské samoty, lesnické motivy, záběry kapliček, křížů, silnic, cest a mostů. Fotografií tehdy nového maršovského kostela jsem objevil nejméně čtyřicet. Mnoho snímků zachycuje rodinu. Poznal jsem Wenzelova otce Johanna, manželku Annu, obě dcery Gertrudu a Annu, jejich manžele, vnoučata Hanse a Waltera, tchýni a tchána Adolfovi z brusírny ve Velké Úpě, úpského řidičího učitele švagra Khola, nejbližší přátele. Některé fotografie jsou velmi osobní, hodně jich je z cest rodiny po Evropě. Dodnes dostávám doktorovy fotografie i skleněné desky objevené na různých místech. Některé vydal na pohlednicích, v časopisech a publikacích. Většinou není autor uveden a jen proto, že mám jejich negativy, vím své. Místní lidé měli doktora Lahmera rádi a tak mohl pořídít živé záběry z různých událostí a činností. Velkou skupinu tvoří portréty osobností, prostých horalů, ale i profesní obrázky pacientů.

Minulý pátek jsem v Praze v Rudolfinu zašel na výstavu Galerie osobností fotoateliéru Langhans. Ocenil jsem kvalitu kontaktních fotografií slavných lidí, ale největší dojem na mě udělala fotografie otevřené skříně, ve které byly po padesáti letech skleněné negativy v popsáných a rozříděných krabičkách nalezeny. Kdyby alespoň tak uspořádaný zůstal archiv negativů doktora Wenzela Lahmera. Ve skutečnosti jsem vděčný i za to, co se dochovalo. Myslím, že pan doktor bude mít brzy v galerii Veselý výlet po nejméně šedesáti letech svou další výstavu fotografií.

-pk-

Pension Nikola

V samém centru Pece pod Sněžkou, u hlavní ulice vedoucí k lyžařskému areálu, najdete rodinný pension Nikola. Základem kvalitní služby je ubytování (31 lůžek s možností přistýlky) ve větším apartmá a v jedenácti dvoulůžkových pokojích vybavených WC, sprchou, ledničkou a třeba i malým trezorem. Hosté mohou posedět v klubovně se satelitní televizí nebo ještě lépe v prostorné stylové jídelně rozšířené o malý bar. Zdejší kuchyně je výhradně česká a denně dostanete mimo jiné i pečené české moučníky. V pensionu Nikola si můžete objednat ubytování se snídaní, polo- nebo plnou penzí. V zimě si před domem nazujete lyže, sjedete k příbližovacímu vleku a za deset minut sjedete k nejlepším vlekům a sjezdovkám v Peci. Zpět sjedete na lyžích až k pensionu. V okolí pensionu jsou půjčovny lyží. Po túře i lyžování potěší prohřátí v soláriu. Před domem je vlastní parkoviště s dostatečnou kapacitou po celý rok.

Pension Nikola v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Alena Novotná, tel. (0439) 796 151, fax 796 251, domluvíte se i německy.

Bouda Pod Studničkou

Boudu Pod Studničkou najdete samotnou na krásném místě na začátku přírodní rezervace Obří důl. Z ekologického pohledu je toto území to nejceněnější, co mohou Krkonoše návštěvníkům nabídnout. Přitom je to sem ze středu Pece pod Sněžkou jen kousek. Od střeženého parkoviště u kapličky (P3) půjdete až na konec silnice, minete odbočku k lanovce na Sněžku, ekologické muzeum a hájovnu a po patnácti minutách jste na Boudě Pod Studničkou. Najdete tu nejen ubytování, ale i občerstvení při túře. Ubytování (celkem 36 lůžek) se stravováním je v pěti pokojích se sprchou a WC, ostatní pokoje mají hygienické kouty. Podávají se speciality české kuchyně. Děti do osmi let mají slevu. Po dohodě může v létě omezený počet aut parkovat u boudy. Členové KČT mají slevu.

Bouda Pod Studničkou v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, správce Karel Koula, tel., fax (0439) 896 267, domluvíte se i německy.

Pension Slovanka

Renovovaný dřevěný dům v dolní části Schneiderovi stráně jen kousek od historického centra Velké Úpy má dlouhou tradici v poskytování služeb krkonošským hostům. Dnešní klidný, rodinný pension nabízí ubytování (celkem 35 lůžek) s polopenzí, v převážně dvoulůžkových pokojích s hygienickým koutem s teplou vodou. V apartmánech jsou koupelny se sprchou a toaletou, které postupně přibývají i v dalších pokojích. Bohaté snídaně jsou podávány formou švédských stolů, včetně domácí borůvkové marmelády. K večeru dostanete jídla pravé české kuchyně se zeleninovými saláty a domácími moučníky. V jídelně - společenské místnosti je satelitní TV, zde dostanete zmrzlinové poháry, nealkoholické i alkoholické nápoje, včetně několika druhů piva a dalšího občerstvení. Přimo za domem je lyžařský vlek, snadno přístupný na lyžích nebo skibusem jsou všechny lyžařské terény v Peci pod Sněžkou. Miloš Klečka je profesionálním záchranářem Horské služby. Padesát metrů pod pensionem je celoročně dostupné vlastní osvětlené parkoviště.

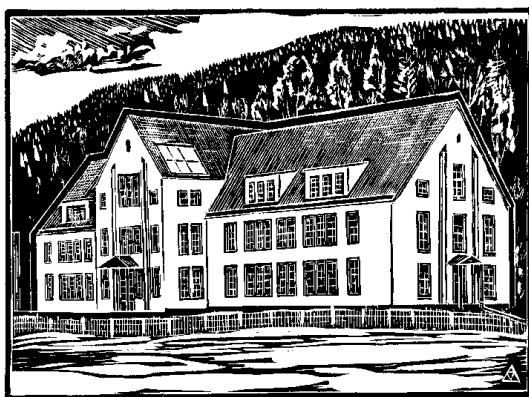
Pension Slovanka, Velká Úpa čp. 223, PSČ 542 22 Pec pod Sněžkou 2, majitelé Miroslava a ing. Miloš Klečkoví, tel., fax: (0439) 796 247, tel. 0607 509 242. Domluvíte se i německy.

U Bergerů na Richterových boudách

Při návštěvě rodiny Herberta Bergera na Richterových boudách vysoko nad Peci pod Sněžkou máte jedinečnou možnost poznat pravou horskou chalupu. Kdysi letní boudu založili Herbertovi předci - horští zemědělci a jeho děda ji před 90 lety upravil pro trvalé bydlení i pobyt hostů. Z centra Pece je to sem pět kilometrů. Okolí s horskou přírodou je kouzelné. Kdo nepoznal rána a večery vysoko v horách, bude nadšen. Vše je umocněno pobytem v domácím prostředí rodiny krkonošských horalů. Horský dvůr nabízí ubytování (16 lůžek) s polopenzí. Odvoz zavazadel i hostů je možný. Další kontakt získáte i v Hospodě Na Peci nebo v IC Turista v centru Pece pod Sněžkou. U chalupy je vlastní lyžařský vlek.

Horský dvůr na Richterových boudách, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Herbert Berger, tel. (0439) 796 324, domluvíte se i německy.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů

Dominantou náměstí v Horním Maršově je opravený historický dům, který nechal postavit v roce 1855 hrabě Berthold Aichelburg. Dnes je tu pension U Hlaváčů s kvalitním ubytováním se snídaní ve dvoulůžkových pokojích (15 lůžek) s možností přistýlky. Pokoje mají vlastní TV a kompletní sociální zařízení. Ve společenské místnosti je malý bar a televize. U celoročně otevřeného pensionu je zajištěno i parkování. V přízemí domu je samoobsluha se širokým sortimentem potravin a nápojů. Můžete tu nakoupit i drogistické zboží, ovoce a zeleninu. Obchod je otevřen sedm dní v týdnu v době od 6,30 do 12 a od 13 do 18 hodin, v sobotu od 6,30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin. Celé léto je u obchodu v zahrádce otevřeno posezení pod slunečníky. Kromě zmrzliny a zákusků si můžete dát kávu a vybrat si z rozšířeného sortimentu nealkoholických nápojů. Zahrádka se zmrzlinou je otevřena i o víkendech po celý den.

Pension a samoobsluha U Hlaváčů, Horní Maršov, PSČ 542 26, majitelé Miluška a Milan Hlaváčovi, tel. (0439) 874 112, domluvíte se i německy.

SEVER - výchova pro trvale udržitelný život

V nové budově základní školy v Horním Maršově sídlí nevládní nezisková organizace Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory - SEVER. Celoročně pořádá pobytové akce s ubytováním (35 lůžek) hlavně pro žáky základních škol, studenty středních a vysokých škol, učitele, pracovníky s dětmi a mládeží i další zájemce o ekologickou výchovu. Na programu jsou exkurze po Krkonoších s terénním pozorováním přírody, výtvarná tvořivost, aktivity zaměřené na rozvoj spolupráce, simulační hry, globální výchova pod názvem „Svět ve třídě“ aj. K dispozici je společenský sál, klubovna, knihovna (tématické časopisy, publikace) a videotéka se zhruba 280 filmy, kuchyňka, sprchy. Celodenní stravování je zajištěno převážně ve školní jídelně. Do střediska přijíždějí i žáci z bližších škol na několikahodinové výukové programy anebo pracovníci střediska vyjíždějí za nimi s „přenosnými“ programy. „Seveřané“ mají zkušenosti i s pořádáním mezinárodních seminářů a programů pro zahraniční skupiny. Domluví se anglicky, německy, rusky a polsky. O program a konzultace se stará osm stálých zaměstnanců a okruh externích spolupracovníků. Ve středisku si můžete zakoupit publikace a materiály, např. nedávno vydanou Čítanku z východních Krkonoš.

Středisko SEVER, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. ubytovna (0439) 874 280, kancelář 874 326, byt a kancelář ředitele tel. a fax 874 181, e-mail: sever@ecn.cz, http://www.ecn.cz/server.

Horská bouda Renerovka **

V dolní části Rennerových bud, jen pět minut chůze od maloúpského kostelíka, najdete v pensionu Renerovka jednu z nejlepších služeb ve východních Krkonoších. Tradiční horská bouda nabízí ubytování (26 lůžek + přistýlky) se stravováním. V pensionu mají všechny dvou a třílůžkové pokoje i apartmá úplné sociální zařízení. K vybavení patří solárium, sauna, v létě půjčovna horských kol, v zimě lyží, snowboardů i saní. Dobrá jídla převážně české kuchyně jsou podávána v pohodlné jídelně, ale můžete posedět i v baru s TV a s pultovým prodejem nebo v malé hospůdce s pivem Krakonoš. Oblíbená jsou i přátelská setkání a rodinné oslavy. Nejdelší lyžařský vlek a sjezdovka v Malé Úpě začínají jen 50 metrů od Renerovky. V zimě hosté parkují na střeženém parkovišti na Pomezích Boudách (dovoz osob a zavazadel je zajištěn), v létě se parkuje přímo u pensionu.

Horská bouda Renerovka ** v Malé Úpě čp. 91, PSČ 542 27, majitelka Jaroslava Olivová, tel., fax (0439) 891 108, tel. 891 200, e-mail: oliva@pvtinet.cz, http://www.renerovka.cz, domluvíte se i německy.

Pension U dolu

Mezi nejlepší služby v Malé Úpě patří rodinný pension U dolu, který najdete v osadě Smrčí v polovině cesty mezi Spáleným Mlýnem a Horní Malou Úpou. Nabízí ubytování s polopenzí ve dvou nebo třílůžkových pokojích a jednom apartmá. Všechny pokoje jsou s koupelnou a WC, mají satelitní televizi se čtyřiceti programy. Hostům pobyt zpřijemňuje sauna a masážní bazén Beachcomber. Výtečná kuchyně je založená na ryze českých jídlech s moučníky. V jídelně s výčepem mohou hosté posedět i dlouho do večera. Čepuje se řízné trutnovské pivo Krakonoš a podává pravé lahové pilsenské. Také si tu můžete objednat pití podle bohatého nápojového lístku, zmrzlinové poháry a několik druhů kávy s moučníkem. Majitelé Jitka a Vráta Grešlovi vám pomohou s programem. Poradí vám s výletem do polských Krkonoš nebo Podkrkonoší. Přimo u domu je v létě pěkně upravený velký pozemek, hřiště na volejbal, líný tenis, badminton a ohniště pro večerní piknik. V zimě je v ceně pobytu sto metrů dlouhý lyžařský vlek vhodný pro děti a začátečníky. Pro zdatnější lyžaře pak 300 metrů od pensionu je vlek Karel s upravenou sjezdovkou. Pohodlně k němu a zpět sjedete na lyžích. Nedaleko za domem prochází upravený pětilokometrový okruh Haida pro běžkaře. Celoroční parkování je na vlastním parkovišti přímo u pensionu.

Pension U dolu, Horní Malá Úpa čp. 78, PSČ 542 27, majitelé Jitka a Vráta Grešlovi, tel., fax (0439) 891 283. Domluvíte se i německy.

PENSION – RESTAURANT LÍPA

Pension Lípa v Horním Maršově otevřeli v roce 1994 Helena Švihálková a Václav Krych. Pojmenovali ho podle stoleté lípy na spodním dvoře, kde je celoroční parkoviště aut hostů. Pension nabízí ubytování se stravováním v apartmánech, které mají obývací pokoj se dvěma lůžky, stejně velkou ložnici a koupelnu se sprchou a toaletou. K vybavení pokoje patří i kabelová televize. Maximální kapacita pensionu je 28 lůžek. Tomu odpovídá i restaurace v přízemí, kde mají přednost ubytovaní hosté. Na jídelním lístku najdete minutková jídla včetně čerstvých ryb a krkonošských specialit. Letní posezení v zahradní restauraci obohacují jídla připravovaná na grilu, objednat si můžete i pečení selátka. Pivo si vyberete ze dvou nejznámějších českých značek Plzeň a Budvaru. Restaurace je otevřená v hlavní sezóně i pro neubytované hosty od 11 do 22 hodin. Pension Lípa nepřehlédnete ani v noci, protože nápisy i celý dům jsou dobře osvětleny. Je vhodným místem pro rodinné pobyty. Pro ubytované hosty je sauna.

Pension – restaurant Lípa, Horní Maršov čp. 133, PSČ 542 26, majitel Helena Švihálková a Václav Krych, tel., fax: (0439) 874 211, domluvíte se i německy.

OBNOVITELNÁ ENERGIE

Meteorologové a klimatologové nechtějí říci, že člověk je vinen. Nemají prý dostatek důkazů o oteplování Země a vlivu člověka na divné počasí posledních let. Podle nich to mohou být jen výkyvy. Ale proč jsou extrémy zrovna nyní, když tolik zatěžujeme prostředí? Dívám se kolem sebe a nevěřím, že je to náhoda. Friedrich Kneifel, hospodář z Janových bud ve Velké Úpě, mi řekl, že nepamatuje ve svém devadesátiletém životě, aby jejich třešeň před chalupou v nadmořské výšce 950 metrů vykvetla před 1. májem jako letos. Březnová povodeň měla na Labi po třech letech opět sílu stoleté vody. Ještě jasnější důkazy o oteplování poznáváme při cestách do světových velehor. Všude se výrazně zkracují ledovce. V severní Kanadě umírají sobi a pižmoni, protože místo polárního mrazu je teplo a chumelí. Tibetkým a mongolským pastevcům umrzlo tolik zvířat, co nikdo nepamatuje. Staré klasické ledové túry v Alpách se mění na horolezecké utrpení. Změnou klimatu se ledovcový led ve stěnách přeměnil na šedý zmrzlý beton. Ve známé cestě přes Pallavicini Rinne na nejvyšší štít Rakouska Gross Glockner jsem za jednodenní výstup zlomil dobrý cepín a ještě titanový hák. Ledovec Moreno v argentinské Patagonii přestal přehrazovat jezero Argentino, jak to činil pravidelně do roku 1988 po celou známou historii. Nechováme se k přírodě hezky a ona nám to začíná vracet. Hlavní podíl na změně klimatu mají vypouštěné látky do ovzduší a z nich hlavně ty, které vznikají při výrobě energie. Jak nevěřím na "čistotu" jaderné energie, jejíž využíváním zatěžujeme naše potomky na stovky let, tak obdivuji využívání obnovitelných zdrojů energie. Těším se na dobu, kdy si budu moci vybrat svého dodavatele a tak podpořit výrobce vsutku čisté energie.

Ještě před padesáti lety tekla větší část regulovaných toků v Krkonoších vodními náhony na turbíny. Mezi Velkou Úpou a Dolním Maršovem bylo 14 funkčních vodních děl. Potom jsme "malými" zdroji pohrdli a raději postavili elektrárny na uhlí. Pracně jsou stará vodní díla nadšenci obnovována, ale často kvůli novým majetkovým vztahům s menší účinností než kdysi. Malé vodní elektrárničky měly i hřebenové boudy, například Luční bouda na sotva vzniklém Bílém Labi a na ještě slabším potůčku Tippeltova bouda, dnes Družba na Pomezních Boudách. Už jsme psali o obnovené elektrárničce na Zeleném potoce u boudy Jelení louky, která po dalším opatření majiteli snížila nákup cizí energie o více než polovinu.

Získávání energie pomocí větru nemá v Krkonoších tradici. Sice tu silně fouká, ale Správa národního parku kvůli narušení obrazu krajiny a hluku roztočené vrtule větrné elektrárny nepovoluje. Kromě větrných mlýnů v podhůří vzpomínáme na zajímavou stavbu u Slezského domu a Obří boudy. Asi v roce 1924 na slezské straně hranice, v nadmořské výšce téměř 1400 metrů, vyrostl domek s věží a velikou dřevěnou vrtulí. Vrtule prý poháněla dynamo na výrobu elektřiny a ještě čerpadlo vody ze Zlaté studánky. Podle výpovědi pamětníků se kolo s mnoha rameny otáčelo svižně, ale přitom potichu. Asi po dvou letech hlavní hřídel neunesla tíhu vrtule obalené mohutnou námrazou a zlomila se. Celá vrtule se údajně odkutálela do údolí Lomniczky a tam se rozlámala.

Moderní technologie dnes dovolují získávat čistou energii ještě jinými způsoby. V Krkonoších je již několik domů vytápěno pomocí tepelných čerpadel, využívajících rozdíl teploty venkovního vzduchu nebo vody v hlubokých vrtech a vody v topení. Nejjednodušší je využívání sluneční energie pro ohřev užitkové vody, phtápění domů i ohřev bazénů. Solární systémy zachycují energii slunečních paprsků do slunečních kolektorů. Taková zařízení dokážou výrazně snížit kupovanou energii na ohřev vody. Stále vyšší účinnost zařízení přinese jejich široké uplatnění i v Krkonoších.

PRÁDELNA MLADÉ BUKY

Prádelna v Mladých Bukách je největší prádelnou na Trutnovsku a pere i pro nejvýše položené boudy v celých Krkonoších. V prádelně vyperou veškeré prádlo v plné sezóně do 14 dnů za normální cenu, do 7 dnů s mírnou přírazkou. Přímou v prádelně se dohodnete na konkrétním termínu vyprání, ceně, míře naškrobení, navonění a popřípadě vybělení ložního prádla. Prádelna vám zajistí i dopravu prádla.

Prádelna, Mladé Buky, PSČ 542 23, majitel Petr Lukáček, tel. (0439) 871 120, otevřeno je od pondělí do pátku v době od 6.00 do 14.00, v plné sezóně až do 16 hodin.

RADIOKING

Radiokomunikace - inženýring

S.R.O.

Kompletní služby v oblasti mobilních telefonů
sítě Paegas pro nenáročné uživatele i profesionály.

Paegas Černohorská 84, 542 25 JANSKÉ LÁZNĚ
Profi Mobil: 0603 473 914, Telefon: 0439 / 875 160
Partner Fax: 0439 / 875 249, E-mail: rking@mbox.vol.cz

STAVEBNĚ INŽENÝRSKÁ FIRMA KLIMEŠ

PORADENSKÁ, PROJEKČNÍ,
INŽENÝRSKÁ ČINNOST, REALIZACE STAVEB

Ing. Miloslav Klimeš - autorizovaný stavební inženýr

RNDr. Pavel Klimeš - krajinný ekolog

Horní Maršov náměstí čp. 65,
PSČ 542 26, tel.: 0439/ 874 296, fax: 874 221
mobil 0603 218 346, 0603 218 336
e-mail: klimesmarsov@mbox.vol.cz

ANTIK•ANTIKHAUS

Prodejní plocha 650m²:

Hradec Králové - 503 21,

Stěžery 53, tel., fax (049) 539 3103, 0602 755 940, pondělí - pátek 10 - 17 hodin.

Dobře zde prodáte nábytek do r. 1930 i částečně poškozený, malované a vykládané skříně, truhly, komody, skleníky, kredence, psací stoly a knihovny apod. Po dohodě k vám přijedou i v sobotu a neděli. Dále vykupují hodiny, betlémy, obrazy, staré věci z pískovce, kovu a jiné zajímavé předměty.

Nabízí stále více než 100 kusů starožitného nábytku, včetně opraveného klasického nábytku z měkkého dřeva vhodného pro stylové zařízení chalupy, pensionu, restaurace i rodinného domu.

TISKÁRNA OFSET ÚPICE

Firemní tiskoviny, prospekty, vizitky, pohlednice, plakáty, samolepící etikety, brožury, časopisy, reklamní katalogy a knižní produkce v měkké vazbě. Úplné zpracování - příprava makety, sazba, zpracování fotografií a vlastní jednobarevný i vícebarevný tisk. Malonákladový barevný tisk.

Tiskárna Ofset, Spojenců 282-283, Úpice, PSČ 542 32, majitel Oldřich M. Šlegel, tel./fax (0439) 881 171, tel. 781 448, e-mail: tisk.ofset@mbox.vol.cz

RÁMOVÁNÍ

**ATELIER
KVÍČALA**

Stanislav Špelda
Kvíčala 115, 542 32 ÚPICE
Telefon: 0439/781 441

Rámování - velký výběr dřevěných a kovových lišt,
paspartování - grafik, kreseb, reprodukcí apod.,
výroba stojánků a lepopel pro fotografie.
Spolupráce s výtvarníky, fotografy, galeriemi,
výzdoby interiérů.

PASPARTOVÁNÍ

Obří bouda po přestavbě v roce 1887. (Výřez pohlednice vydané J. L. Kobrem.)

*Obří bouda a fotoateliér Adolfa Hermanna u cesty na Sněžku
(Kolorovaná pohlednice Maxe Leipelta z roku 1906.)*

V roce 1930 byly u Obří boudy na české straně četné budky, stánky, kiosky a dva fotoateliéry. Na německé straně je zachycen sklad pro Sněžku, Slezský dům a vzadu věž již bez vrtule větrné elektrárny. (Kolorovaná pohlednice S. Wagnera.)

Obrázky doplňují povídání na str. 10.

Informační centrum Veselý výlet je otevřeno uprostřed Pece pod Sněžkou a druhé v Temném Dole přímo u hlavní silnice z Horního Maršova do Pece pod Sněžkou a Malé Úpy. Jsou otevřena denně kromě mezisezóny v listopadu a začátku prosince na podzim a v dubnu na jaře je otevřeno denně. Rádi vám poskytneme základní informace o Krkonoších, možnostech při jejich poznávání, poradíme vám při výběru ubytování, doporučíme trasy výletů a upozorníme vás na aktuality z východní části Krkonoš.

Obě informační centra jsou spojena s galerií. Vedle uměleckých předmětů - obrazů, fotografií, keramiky, šperků - si u nás můžete koupit turistické průvodce, mapy, pohlednice (včetně autorských), kalendáře, publikace o Krkonoších ap. Součástí informačního centra je i směnárna. Zaparkujete přímo před domem. Ve Veselém výletu všichni dobře hovoří německy.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE - SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel., fax: (0439) 874 298

v Pecí pod Sněžkou, tel., fax: (0439) 796 130

fax: 874 221

e-mail: veselyvylet@mbox.vol.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30 - 18.00

Další informační střediska: Městské informační středisko (MiS) na náměstí v Janských Lázních tel. 875 161, Turistické informační centrum (CIS) Krkonoše na náměstí ve Svobodě nad Úpou 871 167, IC Turista v centru Pece pod Sněžkou 796 280, Infocentrum v Trutnově v radnici na náměstí 6426, TIC Špindlerův Mlýn při městském úřadu 0438-93 656, IC Flora v domě služeb v Benecku 0432-582606, informační střediska Správy KRNP (viz. níže) aj.

Telefonování: Východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volací znakem 0439, ze zahraničí 00420-439, střední Krkonoše jsou ve vrchlabském obvodu (i Špindlerův Mlýn) se znakem 0438, ze zahraničí 00420-438. **Signál mobilních telefonů Paegas:** Horní Maršov a Temný Důl (bez Albeřic a Lysečin), Pec pod Sněžkou a Velká Úpa, Malá Úpa včetně Pomezních Bud, Svoboda nad Úpou, Janské Lázně, Vrchlabí, Šp. Mlýn. **Eurotel:** Pec pod Sněžkou, Malá Úpa, Vrchlabí, Šp. Mlýn. **POZOR! Při digitalizaci sítě byla přečíslována většina telefonních stanic v oblasti středních a východních Krkonoš. Ve Špindlerově Mlýně nyní přečíslování probíhá. Volejte informace o telefonních číslech 1180.**

Parkoviště: Střežené parkoviště Velká Úpa P2 - tel. 896 156, Pec u kapličky P3 - 796 179 a Zelený Potok P4 - 896 158, Malá Úpa ve Spáleném Mlýně 891 213, na Pomezních Boudách 891 145, Janské Lázně u lanovky 875 124, Špindlerův Mlýn 0438-931 19.

Zdravotnictví: rychlá záchraná služba Trutnov a Vrchlabí tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba ve Svobodě nad Úpou 871 121, pohotovost Trutnov 5111, lékařské a zubní ordinace Pec pod Sněžkou 796 344, zubní lékař nonstop (0603 413 113), Horní Maršov 874 144, zubní lékař 874 166, dětské oddělení 874 143, Janské Lázně 875 116, Svoboda nad Úpou 871 140, dětské oddělení 871 287, Špindlerův Mlýn 933 44 (493 344), lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 8.00-12.30, 14.00-17.00, 874 121, ve Svobodě nad Úpou (942 016), pohotovostní služba Vrchlabí (i pro Šp. Mlýn) (0438) 21 155.

Horská služba: stálá pohotovost je ve Špindlerově Mlýně tel. (0438) 93 430, 93 439. V zimě v Pecí pod Sněžkou (u P4) (0439) 896 233 je služebna v provozu denně od 7.00 do 22.00 (po této době 0603 496981). Další zimní služebny jsou na Luční boudě (i v noci) 796 219, na Labské boudě 933 70 a v Malé Úpě na Pomezních Boudách 891 233.

Policie: stálá pohotovost Trutnov a Vrchlabí tel. 158, dopravní nehody 804392, služba Pec pod Sněžkou 796 233, Svoboda nad Úpou 942 333, Špindlerův Mlýn 933 33 (493 333), policie Horní Maršov 874 133, Špindlerův Mlýn 932 60, městská policie Janské Lázně 875 133, 0603 345538, Pec pod Sněžkou 896 166, Špindlerův Mlýn 934 10 (493 410).

Hasiči: stálá služba Trutnov 150.

Městské a obecní úřady: Horní Maršov tel. 874 156, Janské Lázně 875 101, Pec pod Sněžkou 896 215, Malá Úpa 891 157, Svoboda nad Úpou 871 105, Žacléř 878510, Špindlerův Mlýn 936 76 (493 226), úřední hodiny jsou vždy v pondělí a ve středu 8.00-12.00, 12.30-17.00.

Bohoslužby: Horní Maršov sobota 17.45, Svoboda nad Úpou neděle 11.00, Janské Lázně neděle 8.30, Velká Úpa sobota 16.30, Malá Úpa

poslední sobota v měsíci 15.00 (farář Jaroslav Štancil tel. 0603 570945), Špindlerův Mlýn neděle 14.00. Shromáždění sborů svědků Jehovových v sále království v Trutnově, Bojiště 103. Týdenní shromáždění: Každé úterý a čtvrtek, vždy od 17.45 do 19.30. Veřejné přednášky každou neděli od 9.30 do 11.30 a od 16.30 do 18.30.

Správa Krkonošského národního parku: středisko Pec pod Sněžkou 896 213, v létě po-pá 7.30-12.00, 12.30-16.00, so-ne 8.00-12.00, 13.00-16.30, Harrachov (0432) 929 249 po-ne 7.00-12.00, 13.00-16.30, Špindlerův Mlýn (0438) 493 228 denně v zimě 8.00-16.45, v létě 8.00-18.00, Horní Rokytnice nad Jizerou (0432) 92 694 v zimě po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, so 9.00-12.00, v létě po-so 9.00-12.00, 13.00-16.30, Krkonošské muzeum Vrchlabí denně mimo pondělí 8.00-16.00 (0438) 456 111. Muzeum v Obřím dole v Pecí pod Sněžkou 796 311, po-pá 9.00-12.00, 13.00-16.00, informace a směnárna Temný Důl v Horním Maršově 874 264, po-čt 8.00-16.30, pá 8.30-18.00, so + ne 9.00-16.30, v plné sezóně i déle.

Lesní hospodářství Horní Maršov (v areálu pily) 874 161-2, polesí - Latovo údolí 874 110, Černá hora 875 320, Rýchory 875 152, Pec pod Sněžkou 896 214, Velká Úpa 874 212, Malá Úpa 891 293, Žacléř 95 459, Špindlerův Mlýn 937 39, Labská 93 388.

Meteorologická stanice v Pecí pod Sněžkou 796 303.

Benzinové pumpy jsou ve Svobodě nad Úpou otevřeny denně od 6.00 do 20.00 hodin (Benzina, tel. 871 128) a 6.00 - 21.00 (Lucraco Oil, tel. 871 188), ve Špindlerově Mlýně denně 7.00-17.00 (neděle od 8.00, tel. 932 95). Čerpadla s nepřetržitým provozem jsou v Trutnově a ve Vrchlabí.

Autoopravna a pneuservis: Svoboda nad Úpou - Hlávka 871 153, denně 7.00-12.00, 13.00-17.00, Autoklub Bohemia Assistance non-stop 0/124.

Hraniční přechody: Malá Úpa 891 133 - i pro vozidla (pouze osobní vozy) nepřetržitý provoz, stejně jako přechody v Královci u Žacléře a v Harrachově. Turistické hraniční přechody jsou u Luční boudy, u Slezského domu, v Sovím sedle, u Vosecké boudy, v Bobru - Nieda-mirów, otevřeny v zimě 9.00-16.00, v létě 8.00-20.00. Pas s sebou.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace OSNADO v Pecí pod Sněžkou 796 380, denně 8.00-12.00, 12.30-15.00 hodin, ve Špindlerově Mlýně tel. 935 63 (493 263), pondělí - pátek 8.00-16.00, v sezóně i v sobotu, popř. v neděli 8.00-13.00.

Lanové dráhy: Na Sněžku (Pec p. Sn., tel. 895137) denně v každou celou hodinu 8-18 hodin, v úseku Růžová hora - vrchol Sněžky podle počasí, každý lichý týden je v pondělí zavřeno. **Portášky** (Velká Úpa, tel. 796 347 denně 8.30 - 17.00, od 15. 2. do 17.30. **Černá hora** (Janské Lázně, tel. 875152) denně v 7.30 a potom každou celou hodinu 8-18 hodin, Na **Pláň** (Šp. Mlýn - Sv. Petr, tel. 0438/966215) a **Medvědin** (Šp. Mlýn, tel. 0438/93794) denně 8.30 - 16.00 a v 18.00.

Panoramatická kamera: denně na ČT2 8.00-8.30 panoramatické záběry v přímém přenosu z Harrachova, Lysé Hory, Medvědína, Svatého Petra ve Šp. Mlýně, Pece pod Sněžkou, Malé Úpy a Černé hory.